

USTAWA

z dnia 10 września 1999 r.

Kodeks karny skarbowy.

TYTUŁ I

**PRZESTĘPSTWA SKARBOWE I WYKROCZENIA
SKARBOWE**

DZIAŁ I

Część ogólna

Rozdział 1

Przepisy wstępne

Art. 1. § 1. Odpowiedzialności karnej za przestępstwo skarbowe lub odpowiedzialności za wykroczenie skarbowe podlega ten tylko, kto popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie jest przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

§ 4. Jeżeli do dokonania przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego wymagane jest nastąpienie określonego w kodeksie skutku, sprawca zaniechania podlega odpowiedzialności karnej za przestępstwo skarbowe lub odpowiedzialności za wykroczenie skarbowe tylko wtedy, jeżeli ciążył na nim prawny, szczególnie obowiązek zapobiegnięcia skutkowi.

Art. 2. § 1. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w czasie, w którym nastąpiło zachowanie sprawcy, chyba że kodeks stanowi inaczej.

§ 2. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

§ 3. Niedopuszczalne jest stosowanie w części ustawy nowej i w części ustawy obowiązującej poprzednio.

§ 4. Jeżeli według nowej ustawy czyn zabroniony objęty orzeczeniem zagrożony jest karą, której górna granica jest niższa od kary orzeczonej, wymierzoną karę obniża się do górnej granicy ustawowego zagrożenia.

nia przewidzianego za taki czyn zabroniony w nowej ustawie; jeżeli nowa ustawa nie przewiduje możliwości zastosowania środka objętego orzeczeniem, to środka tego nie wykonuje się.

§ 5. Jeżeli według nowej ustawy czyn zabroniony objęty orzeczeniem nie jest już zagrożony karą pozbawienia wolności, wymierzoną karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu zamienia się na karę grzywny, przyjmując jeden dzień kary pozbawienia wolności za równoważny dwóm stawkom dziennym kary grzywny.

§ 6. Jeżeli według nowej ustawy czyn zabroniony objęty orzeczeniem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, skazanie ulega zatarciu z mocy prawa.

Art. 3. § 1. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w miejscu, w którym nastąpiło zachowanie sprawcy, albo gdzie skutek stanowiący znamię czynu zabronionego nastąpił lub według zamiaru sprawcy miał nastąpić.

§ 2. Przepisy kodeksu stosuje się do sprawcy, który popełnił czyn zabroniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym, chyba że kodeks stanowi inaczej.

§ 3. Niezależnie od przepisów obowiązujących w miejscu popełnienia przestępstwa skarbowego, przepisy kodeksu stosuje się także do obywatela polskiego oraz cudzoziemca w razie popełnienia za granicą przestępstwa skarbowego skierowanego przeciwko istotnym interesom finansowym państwa polskiego.

§ 4. Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe określone w rozdziale 7 działu II tytułu I są karalne także w razie popełnienia ich za granicą, jeżeli zostały ujawnione w wyniku czynności kontrolnych przeprowadzanych tam przez polski organ celny lub inny organ uprawniony na podstawie umów międzynarodowych; przepis stosuje się odpowiednio, jeżeli wykroczenie skarbowe określone w art. 104 § 1 lub 2 popełnione zostało za granicą.

Art. 4. § 1. Przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe można popełnić umyślnie, a także nieumyślnie, jeżeli kodeks tak stanowi.

§ 2. Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.

§ 3. Czyn zabroniony popełniony jest nieumyślnie, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia go jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

Art. 5. § 1. Na zasadach określonych w kodeksie odpowiada ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu lat 17, chyba że przepis ustawy stanowi inaczej.

§ 2. W stosunku do sprawcy, który popełnił przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, sąd zamiast kary lub środka karnego stosuje środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają.

Art. 6. § 1. Ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo skarbowe albo tylko jedno wykroczenie skarbowe.

§ 2. Dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, uważa się za jeden czyn zabroniony; w zakresie czynów zabronionych polegających na uszczupieniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej, za krótki odstęp czasu uważa się okres kilku miesięcy.

Art. 7. § 1. Jeżeli ten sam czyn wyczerpuje znamiona określone w dwóch albo więcej przepisach kodeksu, sąd skazuje tylko za jedno przestępstwo skarbowe albo tylko za jedno wykroczenie skarbowe na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

§ 2. W wypadku określonym w § 1 sąd wymierza karę na podstawie przepisu przewidującego karę najsurowszą, a jeżeli zbiegające się przepisy przewidują zagrożenia takie same — na podstawie przepisu, którego znamiona najpełniej charakteryzują czyn sprawcy. Nie stoi to na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych wymienionych w art. 22 § 2 pkt 2—7 lub w art. 47 § 2 pkt 2 i 3 na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

Art. 8. § 1. Jeżeli ten sam czyn będący przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa lub wykroczenia określonego w przepisach karnych innej ustawy, stosuje się każdy z tych przepisów.

§ 2. Wykonaniu podlega tylko najsurowsza z kar, co nie stoi na przeszkodzie wykonaniu środków karnych lub innych środków orzeczonych na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów. Środki karne i środki zabezpieczające oraz dozór stosuje się, chociażby je orzeczono tylko na podstawie jednego ze zbiegających się przepisów; w razie orzeczenia za zbiegające się czyny zabronione zakazów tego samego rodzaju lub pozbawienia praw publicznych, sąd stosuje odpowiednio przepisy o karze łącznej.

§ 3. Jeżeli obok kary najsurowszej, która podlega wykonaniu, orzeczono także karę grzywny, również ta kara podlega łącznemu wykonaniu; w razie orzeczenia obok kary najsurowszej kilku kar grzywny, łącznemu wykonaniu podlega tylko najsurowsza kara grzywny.

Art. 9. § 1. Odpowiada za sprawstwo nie tylko ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, ale także ten, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu.

§ 2. Każdy ze współsprawców wykonujących czyn zabroniony odpowiada w granicach swej umyślności lub nieumyślności, niezależnie od odpowiedzialności pozostałych sprawców; okoliczność osobistą, wyłączającą lub łagodzącą albo zaostrzającą odpowiedzialność, która nie stanowi znamienia czynu zabronionego, uwzględnia się tylko co do sprawcy, którego ona dotyczy.

§ 3. Za przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe odpowiada, jak sprawca, także ten, kto na podstawie przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej.

Art. 10. § 1. Nie popełnia umyślnie czynu zabronionego, kto pozostaje w błędzie co do okoliczności stanowiącej jego znamię.

§ 2. Odpowiada na podstawie przepisu przewidującego łagodniejszą odpowiedzialność sprawca, który dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność stanowiąca znamię czynu zabronionego, od której taka łagodniejsza odpowiedzialność zależy.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca bezprawność.

§ 4. Nie popełnia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionej nieświadomości jego karalności.

§ 5. W wypadku określonym w § 3 lub 4, jeżeli błąd sprawcy jest nieusprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a jeżeli czyn zabroniony jest wykroczeniem skarbowym — sąd może odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego wymienionego w art. 47 § 2 pkt 2 i 3, chyba że przepadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

Art. 11. § 1. Nie popełnia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, kto z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa skarbowego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, sąd może orzec karę w wysokości nieprzekraczającej dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo skarbowe; sąd może zastosować także nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego wymienionego w art. 22 § 2 pkt 2, 3, 5 i 6, chyba że przepadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 3. Jeżeli w wypadku określonym w § 2 sprawca popełnił wykroczenie skarbowe, sąd może odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego wymienionego w art. 47 § 2 pkt 2 i 3, chyba że przepadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 4. Przepisów § 1—3 nie stosuje się, gdy sprawca wprawił się w stan nietrzeźwości lub inny stan odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Art. 12. § 1. Kary, środki karne oraz inne środki przewidziane w kodeksie stosuje się z uwzględnieniem zasad humanitaryzmu, w szczególności z poszanowaniem godności człowieka.

§ 2. Sąd wymierza karę, środek karny lub inny środek według swego uznania, w granicach przewidzianych przez kodeks bacząc, aby ich dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które mają one osiągnąć w stosunku do sprawcy, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

§ 3. Wymierzając karę, środek karny lub inny środek młodocianemu albo nieletniemu, sąd kieruje się przede wszystkim tym, aby sprawcę wychować.

Art. 13. § 1. Wymierzając karę, środek karny lub inny środek, sąd uwzględnia w szczególności rodzaj i rozmiar ujemnych następstw czynu zabronionego, rodzaj i stopień naruszenia ciężącego na sprawcy obowiązku finansowego, jego motywację i sposób zachowania się, właściwości i warunki osobiste, sposób życia przed popełnieniem czynu zabronionego i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza gdy czynił starania o zapobieżenie uszczupleniu należności publicznoprawnej lub o jej późniejsze wyrównanie.

§ 2. Okoliczności wpływające na wymiar kary, środka karnego lub innego środka uwzględnia się tylko co do osoby, której one dotyczą.

Art. 14. Jeżeli sąd lub organ dochodzenia określa obowiązek uiszczenia przez sprawcę przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego uszczupionej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej lub nakłada na niego obowiązek zapłaty równowartości pieniężnej przedmiotów podlegających przepadkowi, to przy określeniu terminu jego wykonania powinien wziąć pod uwagę w szczególności sytuację majątkową sprawcy oraz wysokość uszczupionej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej lub równowartości pieniężnej przedmiotów podlegających przepadkowi.

Art. 15. § 1. Orzeczenie zapadłe w postępowaniu w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe nie zwalnia od obowiązku uiszczenia należności publicznoprawnej.

§ 2. W razie orzeczenia przepadku przedmiotów lub ściągnięcia ich równowartości pieniężnej wygasa obowiązek uiszczenia należności publicznoprawnej dotyczącej tych przedmiotów.

§ 3. W razie uiszczenia należności publicznoprawnej sąd może orzec przepadek przedmiotów tylko w warunkach określonych w art. 31 § 3 pkt 2.

§ 4. W razie potrzeby orzeczenie kończące postępowanie, na mocy którego nie orzeczono przepadku przedmiotów lub ściągnięcia ich równowartości pieniężnej, powinno zawierać również rozstrzygnięcie co do przekazania tych przedmiotów właściwemu organowi do odrębnego postępowania.

Rozdział 2

Zaniechanie ukarania sprawcy

Art. 16. § 1. Nie podlega karze za przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, kto po popełnieniu czynu zabronionego zawiadomił o tym organ ścigania, ujawniając istotne okoliczności tego czynu, w szczególności osoby współdziałające w jego popełnieniu.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się tylko wtedy, gdy w terminie wyznaczonym przez uprawniony organ sprawca uiści w całości należność publicznoprawną uszczuploną lub narażoną na uszczuplenie popełnionym czynem zabronionym. Jeżeli czyn zabroniony nie polega na uszczupleniu lub na narażeniu na uszczuplenie tej należności, natomiast orzeczenie przepadku przedmiotów jest obowiązkowe, sprawca powinien złożyć te przedmioty, a w razie niemożności ich złożenia — uiścić ich równowartość pieniężną; nie nakłada się obowiązku uiszczenia równowartości pieniężnej, jeżeli przepadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 3. Jeżeli złożone przez sprawcę przedmioty podlegające przepadkowi mogą ulec szybkiemu zniszczeniu lub zepsuciu, ich przechowywanie byłoby połączone z niewspółmiernymi kosztami lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałoby znaczne obniżenie ich wartości, organ dochodzenia nakłada na sprawcę obowiązek uiszczenia ich równowartości pieniężnej, chyba że przepadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 4. Zawiadomienie powinno być złożone na piśmie albo przekazane ustnie do protokołu.

§ 5. Zawiadomienie jest bezskuteczne, jeżeli zostało złożone:

- 1) w czasie, kiedy organ ścigania miał już wyraźnie udokumentowaną wiadomość o popełnieniu przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego,
- 2) po rozpoczęciu przez organ ścigania czynności służbowej, w szczególności przeszukania, czynności sprawdzającej lub kontroli zmierzającej do ujawnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, chyba że czynność ta nie dostarczyła podstaw do wszczęcia postępowania o ten czyn zabroniony.

§ 6. Przepisu § 1 nie stosuje się wobec sprawcy, który:

- 1) nakłonił inną osobę do popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego w celu skierowania przeciwko niej postępowania o ten czyn zabroniony,
- 2) zorganizował grupę albo związek mający na celu popełnienie przestępstwa skarbowego lub popełnianie wykroczeń skarbowych albo taką grupą lub związkiem kierował, chyba że zawiadomienia, o którym mowa w § 1, dokonał ze wszystkimi członkami grupy lub związku.

Art. 17. § 1. Sąd może udzielić zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli wina sprawcy i okoliczności popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego nie budzą wątpliwości, a sprawca:

- 1) uiścił należność publicznoprawną, jeżeli czyn zabroniony polega na uszczupleniu lub narażeniu na uszczuplenie tej należności,
- 2) uiścił kwotę odpowiadającą co najmniej najniższej karze grzywny grożącej za dany czyn zabroniony,
- 3) wyraził zgodę na przepadek przedmiotów co najmniej w takim zakresie, w jakim ten przepadek jest obowiązkowy, a w razie niemożności złożenia tych przedmiotów — uiścił ich równowartość pieniężną; przepisy art. 16 § 2 zdanie trzecie oraz art. 31 § 3 pkt 2 stosuje się odpowiednio,
- 4) uiścił zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania.

§ 2. Niedopuszczalne jest udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli:

- 1) przestępstwo skarbowe zagrożone jest karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności,
- 2) przestępstwo skarbowe zagrożone tylko karą grzywny popełniono w warunkach określonych w art. 37 § 1 lub art. 38 § 2,
- 3) zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi, chyba że zostanie ona wycofana przez interwenienta do czasu wniesienia aktu oskarżenia do sądu.

Art. 18. § 1. Sąd, udzielając zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, orzeka:

- 1) tytułem kary grzywny kwotę nie wyższą niż uiszczona przez sprawcę,
- 2) przepadek przedmiotów tylko w takich granicach, w jakich sprawca wyraził na to zgodę, a w razie niemożności ich złożenia — uiścił ich równowartość pieniężną.

§ 2. Prawomocne postanowienie o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności powoduje takie same skutki prawne jak prawomocne orzeczenie kończące postępowanie w sprawie; postanowienie to nie podlega wpisowi do rejestru karnego.

§ 3. Uiszczenie określonej kwoty tytułem kary grzywny za przestępstwo skarbowe w drodze dobrowolnego poddania się odpowiedzialności nie stanowi przesłanki recydywy skarbowej określonej w art. 37 § 1 pkt 4.

Art. 19. § 1. Sąd może odstąpić od wymierzenia kary, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środka karnego wymienionego w art. 22 § 2 pkt 2, 3, 5 i 6 albo w art. 47 § 2 pkt 2 i 3, jeżeli zachodzą warunki jego orzeczenia i cele kary zostaną przez ten środek spełnione, w szczególności w wypadkach przewidzianych w kodeksie, a ponadto:

- 1) za przestępstwa skarbowe — zagrożone karą pozbawienia wolności lub karą łagodniejszą, gdy stopień społecznej szkodliwości popełnionego czynu nie jest znaczny,
- 2) za wykroczenia skarbowe — w wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, biorąc pod uwagę charakter i okoliczności popełnienia wykroczenia skarbowego, właściwości i warunki osobiste sprawcy oraz jego zachowanie się po popełnieniu tego wykroczenia.

§ 2. Jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publiczno-prawnej, sąd może odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego wymienionego w art. 22 § 2 pkt 2, 3, 5 i 6 albo w art. 47 § 2 pkt 2 i 3 tylko wtedy, gdy należność ta została w całości uiszczona przed wydaniem orzeczenia.

§ 3. Odstępując od wymierzenia kary, sąd może również odstąpić od orzeczenia środka karnego, chociażby jego orzeczenie było obowiązkowe; przepisu nie stosuje się, jeżeli przypadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 4. W postępowaniu w stosunku do nieobecnych orzeczenie co do kary, środka karnego lub innego środka można ograniczyć do przypadku przedmiotów.

Rozdział 3

Przestępstwa skarbowe

Art. 20. § 1. Do przestępstw skarbowych nie mają zastosowania przepisy części ogólnej Kodeksu karnego, z zastrzeżeniem § 2.

§ 2. Przepisy art. 18 § 2 i 3, art. 19—20, 21 § 2 i 3, art. 22—24, 27 § 1, art. 40 § 1, art. 41, 43 § 2, art. 51, 57—58 § 1, art. 60 § 1 i 2, art. 62—63, 65, 66 § 1 i 2, art. 67—70, 72—78 § 1 i 2, art. 79 § 1, art. 80 § 1 i 2, art. 81—83, 85, 86 § 2 i 3, art. 87, 89 § 1 i 3, art. 90, 92—98, 103 § 1, art. 104 § 1 zdanie pierwsze, art. 106—107 § 1, 2, 4 i 5, art. 108 oraz 114, a także wskazane w innych przepisach niniejszego rozdziału, przepisy części ogólnej Kodeksu karnego stosuje się odpowiednio do przestępstw skarbowych.

§ 3. W wypadku określonym w art. 21 § 3 Kodeksu karnego sąd może także odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego wymienionego w art. 22 § 2 pkt 2,

3, 5 i 6 niniejszego kodeksu, chyba że przypadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 4. Wymieniona w art. 23 Kodeksu karnego przesłanka „dobrowolności” nie ma zastosowania do przestępstw skarbowych.

§ 5. W wypadku określonym w art. 27 § 1 Kodeksu karnego dopuszczalny eksperyment dotyczy tylko eksperymentu ekonomicznego lub technicznego.

§ 6. Wymienione w § 2 oraz w art. 21 § 3, art. 26 § 4, art. 40 § 1 i art. 45 przepisy części ogólnej Kodeksu karnego stosuje się odpowiednio także do osób wymienionych w art. 53 § 36, które dopuściły się przestępstwa skarbowego, chyba że część wojskowa Kodeksu karnego zawiera odmienne przepisy ogólne.

Art. 21. § 1. Usiłowanie przestępstwa skarbowego zagrożonego karą nieprzekraczającą roku pozbawienia wolności lub karą łagodniejszą jest karalne tylko wtedy, gdy kodeks tak stanowi.

§ 2. Za usiłowanie można wymierzyć karę w wysokości nieprzekraczającej dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego dla danego przestępstwa skarbowego.

§ 3. Do usiłowania stosuje się odpowiednio także przepisy art. 13, 14 § 2 oraz art. 15 Kodeksu karnego; przepis art. 20 § 4 niniejszego kodeksu stosuje się odpowiednio.

Art. 22. § 1. Karami za przestępstwa skarbowe są:

- 1) kara grzywny w stawkach dziennych,
- 2) kara ograniczenia wolności,
- 3) kara pozbawienia wolności.

§ 2. Środkami karnymi są:

- 1) dobrowolne poddanie się odpowiedzialności,
- 2) przypadek przedmiotów,
- 3) ściągnięcie równowartości pieniężnej przypadku przedmiotów,
- 4) przypadek osiągniętych korzyści majątkowych,
- 5) zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska,
- 6) podanie wyroku do publicznej wiadomości,
- 7) pozbawienie praw publicznych,
- 8) środki związane z poddaniem sprawcy próbie:
  - a) warunkowe umorzenie postępowania karnego,
  - b) warunkowe zawieszenie wykonania kary,
  - c) warunkowe zwolnienie.

§ 3. Środkami zabezpieczającymi są:

- 1) umieszczenie w zakładzie zamkniętym,
- 2) umieszczenie w zakładzie psychiatrycznym,
- 3) umieszczenie w zakładzie karnym, w którym stosuje się środki lecznicze lub rehabilitacyjne,

- 4) umieszczenie w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego,
- 5) skierowanie do placówki leczniczo-rehabilitacyjnej,
- 6) przepadek przedmiotów,
- 7) zakazy wymienione w § 2 pkt 5.

Art. 23. § 1. Wymierzając karę grzywny, sąd określa liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki dziennej; jeżeli kodeks nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10, najwyższa — 720.

§ 2. Nakazem karnym można wymierzyć karę grzywny w granicach nieprzekraczających wysokości 200 stawek dziennych, chyba że kodeks przewiduje karę łagodniejszą.

§ 3. Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od jednej trzydziestej części najniższego miesięcznego wynagrodzenia w czasie orzekania w pierwszej instancji ani też przekraczać jej czterystukrotności.

Art. 24. § 1. Za karę grzywny wymierzoną sprawcy przestępstwa skarbowego można uczynić w całości lub w części odpowiedzialną posiłkowo osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, jeżeli sprawcą czynu zabronionego jest zastępca tego podmiotu prowadzący jego sprawę jako pełnomocnik, zarządca, pracownik lub działający w jakimkolwiek innym charakterze, a zastępowany podmiot odniósł lub mógł odnieść z popełnionego przestępstwa jakąkolwiek korzyść majątkową.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do ścigania równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów.

§ 3. W razie nałożenia odpowiedzialności posiłkowej przy wymiarze kary grzywny stosuje się odpowiednio art. 23 § 3.

§ 4. Jeżeli odpowiedzialność, o której mowa w § 1 i 2, nałożono na kilka podmiotów odpowiedzialnych posiłkowo, odpowiadają oni solidarnie, chyba że ze względu na okoliczności sprawy sąd określi zakres odpowiedzialności każdego z nich stosownie do osiągniętej korzyści majątkowej.

§ 5. Niezależnie od nałożenia odpowiedzialności posiłkowej sąd zobowiązuje podmiot, który uzyskał korzyść majątkową, do jej zwrotu w całości lub w części na rzecz Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego; nie dotyczy to korzyści majątkowej podlegającej zwrotowi na rzecz innego podmiotu. Przepisy art. 333 § 4 i art. 416 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio, z tym że przez wyrażenie „prokurator” należy rozumieć także „finansowy organ dochodzenia”.

Art. 25. § 1. Odpowiedzialności posiłkowej nie stosuje się wobec państwowych jednostek budżetowych, o których mowa w ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 oraz z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 49, poz. 485 i Nr 70, poz. 778).

§ 2. Odpowiedzialność posiłkowa nie obciąża spadku.

§ 3. Odpowiedzialność posiłkowa nie wygasa:

- 1) w razie śmierci sprawcy skazanego po uprawomocnieniu się orzeczenia,
- 2) jeżeli kary grzywny wobec skazanego nie wykonano z powodu jego nieobecności w kraju.

Art. 26. § 1. Jeżeli przestępstwo skarbowe jest zagrożone karą pozbawienia wolności, sąd może orzec zamiast niej karę ograniczenia wolności, w szczególności jeżeli orzeka równocześnie środek karny wymieniony w art. 22 § 2 pkt 2, 3, 5 i 6, co nie stoi na przeszkodzie wymierzenia także kary grzywny grożącej za to przestępstwo obok kary pozbawienia wolności.

§ 2. Wymierzając karę ograniczenia wolności za przestępstwo skarbowe, w związku z którym nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej i należności tej nie uiszczono, sąd określa także obowiązek jej uiszczenia przez skazanego w wyznaczonym terminie.

§ 3. Przepisu § 1 nie stosuje się do sprawcy umyślnego przestępstwa skarbowego, który był uprzednio skazany na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 6 miesięcy bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

§ 4. Do wymiaru kary ograniczenia wolności stosuje się odpowiednio także art. 34—36 Kodeksu karnego.

Art. 27. Jeżeli kodeks nie stanowi inaczej, kara pozbawienia wolności trwa najkrócej 5 dni, najdłużej — 3 lata; wymierza się ją w dniach, miesiącach i latach.

Art. 28. § 1. Jeżeli kodeks przewiduje obniżenie albo nadzwyczajne obostrzenie górnej granicy ustawowego zagrożenia, w wypadku łącznego zagrożenia karami wymienionymi w art. 22 § 1, obniżenie albo nadzwyczajne obostrzenie odnosi się do każdej z tych kar.

§ 2. Kara nadzwyczajnie obostrzona nie może przekroczyć 1080 stawek dziennych kary grzywny, 18 miesięcy kary ograniczenia wolności albo 6 lat kary pozbawienia wolności.

Art. 29. Przepadek przedmiotów może objąć:

- 1) przedmiot pochodzący bezpośrednio z przestępstwa skarbowego,
- 2) narzędzie lub inny przedmiot stanowiący mienie ruchome, które służyło lub było przeznaczone do popełnienia przestępstwa skarbowego,
- 3) opakowanie oraz przedmiot połączony z przedmiotem przestępstwa skarbowego w taki sposób, że

nie można dokonać ich rozłączenia bez uszkodzenia któregokolwiek z tych przedmiotów,

- 4) przedmiot, którego wytwarzanie, posiadanie, obrót, przewóz, przenoszenie lub przesyłanie jest zabronione.

Art. 30. § 1. Przepadek przedmiotów można orzec tylko w wypadkach przewidzianych w kodeksie, a orzeka się, jeżeli kodeks tak stanowi.

§ 2. W wypadkach określonych w art. 54 § 1 i 2, art. 55 § 1 i 2, art. 58 § 2 i 3, art. 59 § 1 i 2, art. 63 § 1—3, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i 3, art. 66 § 1, art. 67 § 1 i 2, art. 68 § 1, art. 69 § 1 i 2, art. 70 § 1, 2 i 4, art. 72 oraz art. 73 § 1 można orzec przepadek przedmiotów wymienionych w art. 29 pkt 1—3, przy czym podrobiony lub przerobiony znak urzędowy określony w art. 59 § 1 należy usunąć, chociażby to miało być połączone ze zniszczeniem przedmiotu.

§ 3. W wypadkach określonych w art. 86 § 1—3, art. 87 § 1—3, art. 88 § 1 i 2, art. 89 § 1 i 2, art. 90 § 1 oraz art. 91 § 1 i 3 orzeka się przepadek przedmiotów wymienionych w art. 29 pkt 1 lub 2, a także można orzec przepadek przedmiotów wymienionych w art. 29 pkt 3.

§ 4. W wypadku określonym w art. 98 § 2 i 3 orzeka się przepadek wartości dewizowych, a także można orzec przepadek innych przedmiotów wymienionych w art. 29 pkt 1—3.

§ 5. W wypadkach określonych w art. 107 § 1—3 przepadkowi podlega stanowiący przedmiot czynu zabronionego dokument lub urządzenie gry losowej lub zakładu wzajemnego oraz wygrane, które na podstawie tego dokumentu przypadają grającemu, a także środki uzyskane ze sprzedaży udziału w grze lub wpłaconych stawek. Przepis stosuje się odpowiednio także w wypadkach określonych w art. 109 i 110.

§ 6. W wypadkach określonych w § 2—4 orzeka się przepadek przedmiotów, o których mowa w art. 29 pkt 4.

Art. 31. § 1. Przedmioty stanowiące przedmiot przestępstwa skarbowego podlegają przepadkowi, chociażby nie były własnością sprawcy.

§ 2. Przepadku przedmiotów nie orzeka się, jeżeli są własnością osoby trzeciej, a sprawca uzyskał je w drodze przestępstwa lub wykroczenia.

§ 3. Przepadku przedmiotów nie orzeka się także, jeżeli:

- 1) orzeczenie jego byłoby niewspółmierne do wagi popełnionego przestępstwa skarbowego,
- 2) uiszczono należność publicznoprawną dotyczącą przedmiotów zagrożonych przepadkiem, chyba że należność ta jest niewspółmiernie niska do kwoty równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów albo przepadek dotyczy przedmiotów określonych

w art. 29 pkt 4 lub które zostały specjalnie przysposobione do popełnienia czynu zabronionego.

§ 4. Przedmioty objęte przepadkiem przechodzą na własność Skarbu Państwa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 32. § 1. W razie niemożności orzeczenia przepadku, o którym mowa w art. 29, gdy przedmiot został zniszczony, zgubiony lub z innych przyczyn faktycznych lub prawnych nie może być objęty w posiadanie, orzeka się obowiązek uiszczenia kwoty stanowiącej jego równowartość pieniężną, chyba że przepadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 2. Jeżeli równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów nie można określić dokładnie, oznacza się ją w przybliżeniu.

§ 3. Jeżeli w popełnieniu przestępstwa skarbowego brało udział kilka osób, odpowiadają one solidarnie za uiszczenie równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów.

Art. 33. § 1. W razie skazania sprawcy, o którym mowa w art. 37 § 1 pkt 2 lub 5, sąd może orzec przepadek osiągniętych korzyści majątkowych pochodzących chociażby pośrednio z popełnienia przestępstwa skarbowego.

§ 2. Przepis art. 31 § 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 34. § 1. Zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej oraz pozbawienie praw publicznych można orzec tylko wtedy, gdy kodeks tak stanowi.

§ 2. Sąd może orzec zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej w wypadkach określonych w art. 38 § 1 i 2 oraz w razie skazania sprawcy za przestępstwo skarbowe określone w art. 54 § 1, art. 55 § 1, art. 56 § 1, art. 59 § 1 i 2, art. 63 § 1 i 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1, art. 66 § 1, art. 67 § 1 i 2, art. 68 § 1, art. 69 § 1—3, art. 70 § 1, 2 i 4, art. 72—73 § 1, art. 74 § 1—3, art. 76 § 1, art. 77 § 1, art. 78 § 1, art. 82 § 1, art. 85 § 1 i 2, art. 86 § 1 i 2, art. 87 § 1 i 2, art. 88 § 1 i 2, art. 89 § 1 i 2, art. 90 § 1 i 2, art. 91 § 1, art. 92 § 1, art. 93, 97 § 1 i 2, art. 98 § 1 i 2, art. 107 § 1—3, art. 110 oraz art. 112 § 1.

§ 3. Pozbawienie praw publicznych sąd może orzec w wypadkach określonych w art. 38 § 1 i 2 w razie skazania na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

§ 4. Zakazy wymienione w art. 22 § 2 pkt 5 oraz pozbawienie praw publicznych orzeka się w latach, od roku do lat 5.

Art. 35. W uzasadnionych wypadkach sąd może orzec podanie wyroku do publicznej wiadomości w sposób przez siebie określony.

Art. 36. § 1. Stosując nadzwyczajne złagodzenie kary, sąd może:

- 1) wymierzyć karę ograniczenia wolności, jeżeli przestępstwo skarbowe jest zagrożone karą pozbawienia wolności; przepis art. 26 § 2 stosuje się,
- 2) odstąpić od wymierzenia kary i orzec środek karny wymieniony w art. 22 § 2 pkt 2, 3, 5 i 6,
- 3) odstąpić od wymierzenia środka karnego, chociażby jego orzeczenie było obowiązkowe; przepis art. 19 § 3 zdanie drugie stosuje się.

§ 2. Jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej i przed wydaniem wyroku należność ta została w całości uiszczona, nadzwyczajne złagodzenie kary może polegać na orzeczeniu tylko kary grzywny w wysokości nieprzekraczającej połowy górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych wymienionych w art. 22 § 2 pkt 2, 3, 5 i 6 przewidzianych za to przestępstwo.

§ 3. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może warunkowo zawiesić jej wykonanie w stosunku do sprawcy współdziałającego z inną osobą w popełnieniu przestępstwa skarbowego, jeżeli ujawni on wobec organu ścigania informacje dotyczące osób uczestniczących w popełnieniu przestępstwa skarbowego oraz istotne okoliczności jego popełnienia.

Art. 37. § 1. Sąd może zastosować nadzwyczajne obostrzenie kary, jeżeli sprawca:

- 1) popełnia umyślnie przestępstwo skarbowe powodując uszczuplenie należności publicznoprawnej dużej wartości albo popełnia umyślnie przestępstwo skarbowe, a wartość przedmiotu czynu zabronionego jest duża,
- 2) uczynił sobie z popełniania przestępstw skarbowych stałe źródło dochodu,
- 3) popełnia w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, dwa albo więcej przestępstw skarbowych, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z nich i każdy z tych czynów wyczerpuje znamiona przestępstwa skarbowego określonego w tym samym przepisie,
- 4) skazany za umyślne przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności lub karę ograniczenia wolności albo karę grzywny, w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności lub 6 miesięcy kary ograniczenia wolności albo po uiszczeniu grzywny wynoszącej co najmniej 120 stawek dziennych popełnia umyślnie przestępstwo skarbowe tego samego rodzaju,
- 5) popełnia przestępstwo skarbowe działając w zorganizowanej grupie albo w związku mającym na celu popełnienie przestępstwa skarbowego,
- 6) popełnia przestępstwo skarbowe używając przemocy lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo działając wspólnie z inną osobą, która używa przemocy lub grozi natychmiastowym jej użyciem,

- 7) przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia doprowadza inną osobę do popełnienia czynu zabronionego będącego przestępstwem skarbowym.

§ 2. Przepisu § 1 pkt 1 i 3 nie stosuje się, jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym nastąpiło uszczuplenie należności publicznoprawnej, a została ona w całości uiszczona przed zamknięciem przewodu sądowego w pierwszej instancji.

§ 3. Przepisu § 1 pkt 5 nie stosuje się, jeżeli sprawca odstąpił od udziału w zorganizowanej grupie lub związku i ujawniając przed organem ścigania istotne okoliczności zamierzonego przestępstwa skarbowego, zapobiegł jego popełnieniu.

§ 4. W wypadkach określonych w § 1 pkt 3 sąd orzeka tylko jeden raz karę za wszystkie zbiegające się przestępstwa skarbowe na podstawie przepisu, którego znamiona każde z nich wyczerpuje, w granicach określonych w art. 38 § 1 lub 2.

Art. 38. § 1. Stosując nadzwyczajne obostrzenie kary, sąd może wymierzyć karę pozbawienia wolności:

- 1) do 6 miesięcy albo karę ograniczenia wolności, jeżeli przestępstwo skarbowe jest zagrożone tylko karą grzywny do 360 stawek dziennych, co nie wyłącza wymierzenia także kary grzywny grożącej za to przestępstwo,
- 2) do roku albo karę ograniczenia wolności, jeżeli przestępstwo skarbowe jest zagrożone tylko karą grzywny przekraczającą 360 stawek dziennych, co nie wyłącza wymierzenia także kary grzywny grożącej za to przestępstwo,
- 3) przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo skarbowe w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, co nie wyłącza wymierzenia z takim samym obostrzeniem także kary grzywny grożącej za to przestępstwo obok kary pozbawienia wolności.

§ 2. Stosując nadzwyczajne obostrzenie kary, sąd może wymierzyć karę pozbawienia wolności w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego podwójnie, co nie wyłącza wymierzenia w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę także kary grzywny grożącej za to przestępstwo, jeżeli sprawca popełnia ten czyn zabroniony określony w:

- 1) art. 54 § 1, art. 55 § 1, art. 56 § 1, art. 63 § 1 i 2, art. 65 § 1, art. 67 § 1, art. 70 § 1, 2 i 4, art. 76 § 1, art. 77 § 1, art. 78 § 1, art. 86 § 1 i 2, art. 87 § 1 i 2, art. 90 § 1, art. 91 § 1 oraz art. 92 § 1, a kwota uszczuplonej należności publicznoprawnej lub wartość przedmiotu czynu zabronionego jest wielka,
- 2) art. 98 § 2, a wartość przedmiotu czynu zabronionego jest wielka.

§ 3. W wypadku określonym w § 1 pkt 1 lub 2 stosuje się odpowiednio przepis art. 26 § 2, a w wypadku

określonym w § 2 stosuje się odpowiednio przepis art. 37 § 2 lub 3.

Art. 39. Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa skarbowe do ich sumy, nie przekraczając jednak 1080 stawek dziennych grzywny, 18 miesięcy ograniczenia wolności albo 15 lat pozbawienia wolności.

Art. 40. § 1. Jeżeli sprawca w warunkach określonych w art. 85 Kodeksu karnego popełnia dwa albo więcej ciągów przestępstw skarbowych określonych w art. 37 § 1 pkt 3 albo ciąg przestępstw skarbowych oraz przestępstwo skarbowe, sąd orzeka karę łączną, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu karnego o zbiegu przestępstw oraz o łączeniu kar i środków karnych.

§ 2. Jeżeli sprawca został skazany dwoma albo więcej orzeczeniami za przestępstwa skarbowe należące do ciągu przestępstw skarbowych określonego w art. 37 § 1 pkt 3, orzeczona w wyroku łącznym kara nie może przekroczyć górnych granic wymiaru określonych w art. 38 § 1 lub 2.

§ 3. Kara łączna ograniczenia wolności nie może przekraczać 18 miesięcy, a kara łączna grzywny nie może przekraczać 1080 stawek dziennych. Przy określaniu na nowo stawki dziennej, sąd kieruje się wskazaniami określonymi w art. 23 § 3.

Art. 41. § 1. Warunkowego umorzenia postępowania karnego nie stosuje się także do sprawcy przestępstwa skarbowego popełnionego w warunkach określonych w art. 37 § 1 pkt 1—3, 5—7 lub art. 38 § 2.

§ 2. Umarzając warunkowo postępowanie karne za przestępstwo skarbowe, w związku z którym nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej i należności tej nie uiszczono, sąd określa także obowiązek jej uiszczenia przez sprawcę w wyznaczonym terminie.

§ 3. Sąd może także podjąć warunkowo umorzone postępowanie karne, jeżeli sprawca w okresie próby uchyła się od wykonania określonego obowiązku uiszczenia należności publicznoprawnej.

§ 4. Przepisy § 2 i 3 stosuje się odpowiednio w razie:

- 1) warunkowego zawieszenia wykonania kary,
- 2) warunkowego zwolnienia.

Art. 42. Jeżeli sprawca skazany za umyślne przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności popełnił w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej roku tej kary umyślnie przestępstwo skarbowe tego samego rodzaju, sąd może go warunkowo zwolnić po odbyciu dwóch trzecich kary, jednak nie wcześniej niż po 6 miesiącach.

Art. 43. § 1. Przepadek przedmiotów wymieniony w art. 22 § 3 pkt 6 można orzec tytułem środka zabezpieczającego, jeżeli:

- 1) sprawca dopuścił się czynu zabronionego w stanie niepoczytalności,
- 2) społeczna szkodliwość czynu jest znikoma,
- 3) zastosowano warunkowe umorzenie postępowania karnego,
- 4) zachodzi okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy czynu zabronionego,
- 5) zastosowano art. 5 § 2.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuścił się czynu zabronionego w stanie niepoczytalności, sąd może orzec tytułem środka zabezpieczającego także zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska, gdy jest to konieczne ze względu na ochronę porządku prawnego.

§ 3. Wymienione w § 2 zakazy orzeka się bez wyznaczenia terminu; sąd uchyła zakaz, jeżeli ustały przyczyny jego orzeczenia.

Art. 44. § 1. Karalność przestępstwa skarbowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło lat:

- 1) 3 — gdy przestępstwo skarbowe jest zagrożone karą grzywny lub karą ograniczenia wolności,
- 2) 5 — gdy przestępstwo skarbowe jest zagrożone karą pozbawienia wolności.

§ 2. Karalność przestępstwa skarbowego polegającego na uszczupieniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej ustaje także wówczas, gdy nastąpiło przedawnienie tej należności.

§ 3. W wypadkach przewidzianych w § 1 lub § 2 bieg przedawnienia przestępstwa skarbowego polegającego na uszczupieniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej rozpoczyna się z końcem roku, w którym upłynął termin płatności tej należności. Jeżeli sprawca przestępstwa skarbowego dopuścił się uszczuplenia lub narażenia na uszczuplenie należności celnej, bieg jego przedawnienia rozpoczyna się z dniem, w którym powstał dług celny; jeżeli nie jest możliwe określenie dnia powstania długu celnego, bieg przedawnienia przestępstwa skarbowego rozpoczyna się z dniem najwcześniejszym, w którym istnienie długu celnego zostało ustalone.

§ 4. W wypadkach przewidzianych w § 1 lub § 2, jeżeli dokonanie przestępstwa skarbowego zależy od nastąpienia określonego w kodeksie skutku, bieg przedawnienia rozpoczyna się od czasu, gdy skutek nastąpił.

§ 5. Jeżeli w okresie przewidzianym w § 1 lub § 2 wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, karalność popełnionego przez niego przestępstwa skarbowego ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu.

§ 6. W razie uchylecia prawomocnego orzeczenia albo stwierdzenia jego nieważności, przedawnienie biegnie od dnia wydania orzeczenia w tym przedmiocie.

Art. 45. § 1. Do przedawnienia wykonania środków karnych wymienionych w art. 22 § 2 pkt 2—7 stosuje się odpowiednio art. 103 § 1 pkt 3 Kodeksu karnego.

§ 2. Do zatarcia skazania w odniesieniu do środków karnych wymienionych w art. 22 § 2 pkt 2—7 stosuje się odpowiednio art. 107 § 6 Kodeksu karnego.

Rozdział 4

Wykroczenia skarbowe

Art. 46. Do wykroczeń skarbowych nie mają zastosowania przepisy części ogólnej Kodeksu wykroczeń, z zastrzeżeniem art. 186 § 5 niniejszego kodeksu.

Art. 47. § 1. Karą za wykroczenia skarbowe jest kara grzywny określona kwotowo.

§ 2. Środkami karnymi są:

- 1) dobrowolne poddanie się odpowiedzialności,
- 2) przepadek przedmiotów,
- 3) ściągnięcie równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów.

§ 3. Tytułem środka zabezpieczającego można orzec przepadek przedmiotów wymieniony w § 2 pkt 2; przepisy art. 43 § 1 pkt 1, 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 48. § 1. Kara grzywny może być wymierzona w granicach od jednej dziesiątej do dwudziestokrotnej wysokości najniższego miesięcznego wynagrodzenia, chyba że kodeks stanowi inaczej.

§ 2. Mandatem karnym można wymierzyć karę grzywny w granicach nieprzekraczających podwójnej wysokości najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

§ 3. Nakazem karnym można wymierzyć karę grzywny w granicach nieprzekraczających dziesięciokrotnej wysokości najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

§ 4. Wymierzając karę grzywny, uwzględnia się także dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe.

§ 5. W razie zatrzymania osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia skarbowego, zgodnie z art. 244—248 Kodeksu postępowania karnego, na poczet orzeczonej kary grzywny sąd zalicza okres rzeczywistego pozbawienia wolności, zaokrąglając do pełnego dnia, przy czym jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równoważny karze grzywny w wysokości od jednej pięćsetnej do jednej pięćdziesiątej górnej granicy ustawowego zagrożenia karą grzywny.

Art. 49. § 1. Do przepadku przedmiotów stosuje się odpowiednio przepisy art. 29, 30 § 1 i 6 oraz art. 31—32, przy czym nie obejmuje on środka przewozowego.

§ 2. W wypadkach określonych w art. 54 § 3, art. 55 § 3, art. 59 § 3, art. 63 § 4, art. 64 § 2, art. 65 § 4, art. 66 § 2, art. 67 § 4, art. 68 § 2 i 3, art. 70 § 4, art. 73 § 2, art. 86

§ 4 i 5, art. 87 § 4, art. 88 § 3, art. 89 § 3, art. 90 § 3 oraz w art. 107 § 4 można orzec przepadek przedmiotów wymienionych w § 1.

§ 3. W wypadku określonym w art. 65 § 4 i art. 91 § 4 można orzec przepadek przedmiotów wymienionych w § 1, jeżeli czyn zabroniony został popełniony umyślnie.

§ 4. W wypadkach określonych w art. 98 § 4 i art. 103 można orzec przepadek wartości dewizowych, a także innych przedmiotów wymienionych w § 1.

Art. 50. Jeżeli jednocześnie orzeka się o ukaraniu za dwa albo więcej wykroczeń skarbowych, sąd wymierza łącznie karę grzywny w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych wymienionych w art. 47 § 2 pkt 2 i 3 za pozostające w zbiegu wykroczenia.

Art. 51. § 1. Karalność wykroczenia skarbowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok. Przepisy art. 44 § 2—4 i 6 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli w okresie przewidzianym w § 1 wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, karalność popełnionego przez niego wykroczenia skarbowego ustaje z upływem 2 lat od czasu jego popełnienia.

§ 3. Orzeczona kara lub środek karny wymieniony w art. 47 § 2 pkt 2 i 3 nie podlega wykonaniu, jeżeli od daty uprawomocnienia się orzeczenia upłynęły 2 lata.

Art. 52. § 1. Orzeczenie kary lub środka karnego wymienionego w art. 47 § 2 pkt 2 i 3 uważa się za niebyłe z upływem 2 lat od wykonania, darowania albo przedawnienia ich wykonania, chyba że kodeks stanowi inaczej.

§ 2. W razie odstąpienia od wymierzenia kary lub środka karnego, zatarcie skazania następuje z upływem roku od wydania prawomocnego orzeczenia.

§ 3. Jeżeli ukarany po rozpoczęciu, lecz przed upływem okresu przewidzianego w § 1 ponownie popełnił przestępstwo skarbowe, wykroczenie skarbowe, przestępstwo lub wykroczenie, za które wymierzono mu karę lub środek karny, wymieniony w art. 22 § 2 pkt 2—7 i 8 lit. b) lub w art. 47 § 2 pkt 2 i 3, lub w razie odstąpienia od wymierzenia kary, dopuszczalne jest tylko jednoczesne zatarcie wszystkich skazań.

§ 4. Wymierzenie kary grzywny w drodze mandatu karnego uważa się za niebyłe z upływem roku od uiszczenia lub ściągnięcia tej grzywny.

Rozdział 5

Objaśnienie wyrażeń ustawowych

Art. 53. § 1. Czyn zabroniony jest to zachowanie o znamionach określonych w kodeksie, chociażby nie stanowiło ono przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego.

§ 2. Przepięstwo skarbowe jest to czyn zabroniony przez kodeks pod groźbą kary grzywny w stawkach dziennych, kary ograniczenia wolności lub kary pozbawienia wolności.

§ 3. Wykroczenie skarbowe jest to czyn zabroniony przez kodeks pod groźbą kary grzywny określonej kwotowo, jeżeli kwota uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej albo wartość przedmiotu czynu nie przekracza pięciokrotnej wysokości najniższego miesięcznego wynagrodzenia w czasie jego popełnienia. Wykroczeniem skarbowym jest także inny czyn zabroniony, jeżeli kodeks tak stanowi.

§ 4. Najniższe miesięczne wynagrodzenie jest to najniższe wynagrodzenie pracowników określone na podstawie Kodeksu pracy oraz w wydanych na jego podstawie przepisach wykonawczych.

§ 5. Zagrozenie karne jest to zagrozenie karą przewidziane w odpowiednim przepisie tytułu I działu II — Część szczególna, określającym dany typ przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego.

§ 6. Ustawowy próg, o którym mowa w tytule I w dziale II — Część szczególna, jest to wysokość kwoty określonej w § 3 zdanie pierwsze.

§ 7. Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego bierze się pod uwagę rodzaj i charakter zagrożonego lub naruszonego dobra, wagę naruszonego przez sprawcę obowiązku finansowego, wysokość uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej, sposób i okoliczności popełnienia czynu zabronionego, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonej reguły ostrożności i stopień jej naruszenia.

§ 8. W rozumieniu kodeksu wypadek mniejszej wagi jest to czyn zabroniony jako wykroczenie skarbowe, które w konkretnej sprawie, ze względu na jej szczególne okoliczności — zarówno przedmiotowe, jak i podmiotowe — zawiera niski stopień społecznej szkodliwości czynu, w szczególności gdy uszczuplona lub narażona na uszczuplenie należność publicznoprawna nie przekracza ustawowego progu z § 6, a sposób i okoliczności popełnienia czynu zabronionego nie wskazują na rażące lekceważenie przez sprawcę porządku finansowoprawnego lub reguły ostrożności wymaganych w danych okolicznościach, albo sprawca dopuszczający się czynu zabronionego, którego przedmiot nie przekracza kwoty małej wartości, czyni to z pobudek zasługujących na uwzględnienie.

§ 9. W rozumieniu kodeksu zasada terytorialności, o której mowa w art. 3 § 2, obejmuje również znajdującą się poza morzem terytorialnym wyłączną strefę ekonomiczną, w której Rzeczpospolita Polska na podstawie prawa wewnętrznego i zgodnie z prawem międzynarodowym wykonuje prawa odnoszące się do badania i eksploatacji dna morskiego i jego podglebia oraz ich zasobów naturalnych.

§ 10. Za statek wodny uważa się także stałą platformę umieszczoną na szelfie kontynentalnym.

§ 11. Przepięstwo skarbowe skierowane przeciwko istotnym interesom finansowym państwa polskiego, o którym mowa w art. 3 § 3, jest to takie przestęstwo skarbowe, które zagraża Skarbowi Państwa powstaniem uszczerbku finansowego w wysokości co najmniej dziesięciokrotności wielkiej wartości.

§ 12. Przepięstwa skarbowe tego samego rodzaju są to przestęstwa skarbowe określone w tym samym rozdziale kodeksu; przestęstwa skarbowe z użyciem przemocy lub groźby jej użycia uważa się za przestęstwa skarbowe tego samego rodzaju.

§ 13. Korzyść majątkowa obejmuje zwiększenie aktywów lub zmniejszenie pasywów majątkowych dla:

- 1) siebie,
- 2) innej osoby fizycznej,
- 3) osoby prawnej,
- 4) jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej,
- 5) zorganizowanej grupy lub związku mającego na celu popełnienie przestępstwa skarbowego, wykroczenia skarbowego, przestępstwa lub wykroczenia.

§ 14. Mała wartość jest to wartość, która w czasie popełnienia czynu zabronionego nie przekracza dwustukrotnej wysokości najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

§ 15. Duża wartość jest to wartość, która w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza pięćsetkrotną wysokość najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

§ 16. Wielka wartość jest to wartość, która w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza tysiąckrotną wysokość najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

§ 17. Wartość przedmiotu czynu zabronionego oznacza się według przeciętnej jego ceny rynkowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem stopnia zużycia, a w razie braku tych danych — na podstawie oszacowania. O cenie rozstrzyga czas popełnienia czynu zabronionego, a gdy nie można go ustalić — czas jego ujawnienia.

§ 18. W rozumieniu kodeksu środek przewozowy jest to przedmiot używany do przewozu osób lub towarów, w szczególności: pojazd drogowy, szynowy środek transportu, przyczepa, naczepa, jednostka pływająca oraz statek powietrzny.

§ 19. Młodociany jest to osoba, która w czasie popełnienia czynu zabronionego nie ukończyła 21 lat i w czasie orzekania w pierwszej instancji 24 lat.

§ 20. Dokument jest to każdy przedmiot lub każda informacja utrwalona na nośniku do jej zapisu w postaci cyfrowej lub na taśmie elektromagnetycznej, jak również na elektronicznym nośniku danych, z którymi

jest związane określone prawo albo które ze względu na zawartą w nim treść stanowią dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mającej znaczenie prawne.

§ 21. Księga jest to:

- 1) księga rachunkowa,
- 2) podatkowa księga przychodów i rozchodów,
- 3) ewidencja,
- 4) rejestr,
- 5) inne podobne urządzenia ewidencyjne, do których prowadzenia zobowiązuje przepis prawa.

§ 22. Księga nierzetelna jest to księga prowadzona niezgodnie ze stanem rzeczywistym.

§ 23. Księga wadliwa jest to księga prowadzona niezgodnie z przepisem prawa.

§ 24. Wyrób akcyzowy jest to wyrób określony w ustawie z dnia 2 grudnia 1993 r. o oznaczaniu wyrobów znakami skarbowymi akcyzy (Dz. U. Nr 127, poz. 584 oraz z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770), a także wyrób objęty szczególnym nadzorem podatkowym na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 54, poz. 572).

§ 25. Znak akcyzy jest to znak skarbowy akcyzy mający w szczególności postać banderoli, znaku cechowego lub odcisku pieczęci.

§ 26. W rozumieniu kodeksu należność publicznoprawna jest to należność państwowa lub samorządowa, będąca przedmiotem przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego; należnością państwową jest podatek stanowiący dochód budżetu państwa, należność z tytułu rozliczenia udzielonej dotacji lub subwencji lub należność celna, a należnością samorządową — podatek stanowiący dochód jednostki samorządu terytorialnego lub należność z tytułu rozliczenia udzielonej dotacji lub subwencji.

§ 27. Należność publicznoprawna uszczuplona czynnem zabronionym jest to wyrażona liczbowo kwota pieniężna, od której uiszczenia lub zadeklarowania uiszczenia w całości lub w części osoba zobowiązana uchyliła się i w rzeczywistości ten uszczerbek finansowy nastąpił.

§ 28. Narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej czynem zabronionym jest to spowodowanie konkretnego niebezpieczeństwa takiego uszczuplenia — co oznacza, że zaistnienie uszczerbku finansowego jest wysoce prawdopodobne, choć nie musi nastąpić.

§ 29. Przepisy § 27 i 28 stosuje się odpowiednio do określenia „bezpodstawny zwrot podatkowej należności publicznoprawnej” oraz określenia „bezpodstawny zwrot należności celnej lub umorzenie należności celnej należnej do zapłacenia”.

§ 30. Użyte w rozdziale 6 kodeksu określenia, a w szczególności: „czynności sprawdzające”, „deklaracja”, „informacja podatkowa”, „inkasent”, „kontrola podatkowa”, „obowiązek podatkowy”, „podatek”, „podatnik”, „płatnik”, mają znaczenie nadane im w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 1999 r. Nr 11, poz. 95) oraz w wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych, z tym że określenie „podatek” oznacza również zaliczkę na podatek, ratę podatku, a także opłaty oraz inne niepodatkowe należności budżetu państwa o podobnym charakterze daninowym; określenie „podatnik” oznacza również osobę zobowiązaną do uiszczenia opłat oraz niepodatkowych należności budżetu państwa o podobnym charakterze daninowym.

§ 31. Kontrola skarbowa jest to kontrola określona w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej.

§ 32. Użyte w rozdziale 7 kodeksu określenia, a w szczególności: „agencja celna”, „dozór celny”, „kontrola celna”, „magazyn celny”, „odprawa czasowa”, „organ celny”, „pozwolenie”, „przedstawienie towaru organowi celnemu”, „skład celny”, „skład wolnocelowy”, „stawka celna”, „wolny obszar celny”, „zamknięcie celne”, „zgłoszenie celne”, mają znaczenie nadane im w Kodeksie celnym oraz w wydanych na jego podstawie przepisach wykonawczych. Określenie „należność celna” oznacza odpowiednio „cło” i inną opłatę o podobnym charakterze daninowym, a w szczególności: „cło antydumpingowe”, „opłatę celną dodatkową” lub „opłatę wyrównawczą”.

§ 33. Użyte w rozdziale 7 kodeksu określenia, a w szczególności: „obróć z zagranicą towarami lub usługami”, „przywóz z zagranicy”, „wywóz za granicę”, mają znaczenie nadane im w ustawie z dnia 11 grudnia 1997 r. o administrowaniu obrotem z zagranicą towarami i usługami oraz o obrocie specjalnym (Dz. U. Nr 157, poz. 1026 i z 1999 r. Nr 55, poz. 587) oraz w wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych. Określenie „reglamentacja pozataryfowa” oznacza odpowiednio „środki polityki handlowej”, takie jak: „ograniczenia”, „zakazy”, „koncesje” lub inne podobne środki ochrony rynku ustanowione w ramach polityki gospodarczej państwa.

§ 34. Użyte w rozdziale 8 kodeksu określenia, a w szczególności: „dewizy”, „działalność kantorowa”, „inwestycje portfelowe”, „kontrola dewizowa”, „kraj”, „krajowe środki płatnicze”, „nierozzydent”, „obróć dewizowy”, „obróć dewizowy z zagranicą”, „obróć kapitałowy”, „rezydent”, „transfer”, „wartości dewizowe”, „waluta polska”, „waluta wymiennalna”, „zagraniczne środki płatnicze”, „zezwoleń dewizowe”, mają znaczenie nadane im w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. — Prawo dewizowe (Dz. U. Nr 160, poz. 1063) oraz w wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych.

§ 35. Użyte w rozdziale 9 kodeksu określenia, a w szczególności: „gra bingo fantowe”, „gra losowa”,

„gra w automatach losowych”, „loteria”, „loteria fantowa”, „loteria promocyjna”, „zakłady wzajemne”, mają znaczenie nadane im w ustawie z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 650, Nr 145, poz. 946, Nr 155, poz. 1014 i Nr 160, poz. 1061) oraz w wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych.

§ 36. Żołnierz jest to osoba, która pełni czynną służbę wojskową; przepisy Kodeksu karnego skarbowego dotyczące żołnierzy stosuje się odpowiednio także do żołnierzy sił zbrojnych państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków ich personelu cywilnego, jeżeli ich przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe pozostają w związku z pełnieniem obowiązków służbowych.

§ 37. Finansowy organ dochodzenia jest to:

- 1) urząd skarbowy,
- 2) inspektor kontroli skarbowej,
- 3) urząd celny,
- 4) funkcjonariusz Inspekcji Celnej.

§ 38. Niefinansowy organ dochodzenia jest to:

- 1) Straż Graniczna,
- 2) Policja,
- 3) Urząd Ochrony Państwa,
- 4) Żandarmeria Wojskowa.

§ 39. Organ nadrzędny nad finansowym organem dochodzenia jest to:

- 1) Główny Urząd Celny — w sprawach należących do właściwości urzędu celnego, a jeżeli dochodzenie prowadzi funkcjonariusz Inspekcji Celnej — Generalny Inspektor Celny,
- 2) miejscowo właściwa izba skarbowa — w sprawach należących do właściwości urzędu skarbowego, a jeżeli dochodzenie prowadzi inspektor kontroli skarbowej — Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej,
- 3) minister właściwy do spraw finansów publicznych, jeżeli postanowienie lub zarządzenie wydał Generalny Inspektor Celny albo Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej.

§ 40. Podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej jest to osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, którą organ prowadzący postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe wezwał do udziału w tym charakterze.

§ 41. Interwenient jest to podmiot, który, nie będąc podejrzanym lub oskarżonym w postępowaniu w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, zgłosił w tym postępowaniu roszczenie do przedmiotów podlegających przepadkowi.

DZIAŁ II Część szczególna

Rozdział 6

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko obowiązkom podatkowym i rozliczeniom z tytułu dotacji lub subwencji

Art. 54. § 1. Podatnik, który uchylając się od opodatkowania, nie ujawnia właściwemu organowi przedmiotu lub podstawy opodatkowania lub nie składa deklaracji, przez co naraża Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego na uszczuplenie podatku,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 55. § 1. Podatnik, który w celu zatajenia prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub rzeczywistych rozmiarów tej działalności posługuje się imieniem i nazwiskiem, nazwą lub firmą innego podmiotu i przez to naraża Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego na uszczuplenie podatku,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 56. § 1. Podatnik, który składając organowi podatkowemu lub płatnikowi deklarację lub oświadczenie, podaje nieprawdę lub zataja prawdę albo nie dopełnia obowiązku zawiadomienia o zmianie objętych nimi danych, przez co naraża Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego na uszczuplenie podatku,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten podatnik, który mimo ujawnienia przedmiotu lub podstawy opodatkowania nie składa w terminie organowi podatkowemu lub płatnikowi deklaracji lub oświadczenia.

Art. 57. § 1. Podatnik, który uporczywie nie wpłaca w terminie podatku,

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Wobec sprawcy czynu zabronionego określonego w § 1, który przed wszczęciem postępowania w sprawie o wykroczenie skarbowe wpłacił w całości należny podatek na rachunek właściwego organu, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

Art. 58. § 1. Kto uchyla się od uiszczenia należnej opłaty skarbowej od czynności cywilnoprawnej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. Kto uszczupla opłatę skarbową przez użycie skasowanego znaku opłaty skarbowej,

podlega karze grzywny do 180 stawek dziennych.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto skasowany znak opłaty skarbowej puszcza w obieg albo go w takim celu przyjmuje, przechowuje, przewozi, przenosi, przesyła, albo pomaga w jego zbyciu lub ukryciu.

§ 4. Jeżeli kwota uszczuplonej opłaty skarbowej albo wartość użytego skasowanego znaku tej opłaty nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1—3

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 59. § 1. Kto w celu użycia w obrocie publicznym podrabia albo przerabia znak urzędowy mający stwierdzić uiszczenie opłaty skarbowej albo takiego znaku jako autentycznego używa,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do roku, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega ten, kto w obrocie publicznym używa dokumentu opatrzonego takim podrobionym lub przerobionym znakiem.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 60. § 1. Kto wbrew obowiązкови nie prowadzi księgi,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 2. Kto wbrew obowiązкови nie przechowuje księgi,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten podatnik lub płatnik, który nie zawiadamia w terminie właściwego organu o prowadzeniu księgi przez doradcę podatkowego lub inny podmiot upoważniony do prowadzenia ksiąg w jego imieniu i na jego rzecz.

Art. 61. § 1. Kto nierzetelnie prowadzi księgę,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto wadliwie prowadzi księgę.

Art. 62. § 1. Kto wbrew obowiązкови nie wystawia faktury lub rachunku za wykonanie świadczenia albo odmawia ich wydania,

podlega karze grzywny do 180 stawek dziennych.

§ 2. Kto fakturę lub rachunek, określone w § 1, wystawia w sposób nierzetelny albo takim dokumentem postuguje się,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 3. Kto wbrew obowiązкови nie przechowuje kopii wystawionej faktury lub rachunku,

podlega karze grzywny do 180 stawek dziennych.

§ 4. Karze określonej w § 1 podlega także ten, kto wbrew przepisom ustawy dokona sprzedaży z pominięciem kasy rejestrującej albo nie wyda dokumentu z kasy rejestrującej, stwierdzającego dokonanie sprzedaży.

§ 5. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1—4

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 63. § 1. Kto wbrew przepisom ustawy sprowadza na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub wydaje z zakładu produkcyjnego wyroby akcyzowe lub opakowania z tymi wyrobami bez ich uprzedniego oznaczenia znakami akcyzy,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu zabronionego określonego w § 1 w stosunku do wyrobów akcyzowych, które oznaczono nieprawidłowo lub nieodpowiednimi znakami akcyzy, w szczególności znakami uszkodzonymi, podrobionymi, przerobionymi lub nieważnymi.

§ 3. Jeżeli należny podatek akcyzowy jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 4. Jeżeli należny podatek akcyzowy nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 64. § 1. Producent, który wydaje wyroby akcyzowe przeznaczone do wywozu za granicę bez pisemnego zawiadomienia w terminie właściwego organu o zamiarze ich wywozu,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 65. § 1. Kto nabywa, przechowuje lub przewozi wyroby akcyzowe lub opakowania z tymi wyrobami stanowiące przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63—64, lub pomaga w ich zbyciu albo te wyroby przyjmuje lub pomaga w ich ukryciu, jeśli rodzaj, ilość lub wartość wskazują na ich przeznaczenie do działalności gospodarczej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Kto nabywa, przechowuje lub przewozi wyroby akcyzowe, o których na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że stanowią przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63—64, lub pomaga w ich zbyciu albo te wyroby przyjmuje lub pomaga w ich ukryciu, jeśli rodzaj, ilość lub wartość wskazują na ich przeznaczenie do działalności gospodarczej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 4. Jeżeli kwota podatku narażonego na uszczuplenie nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 66. § 1. Kto wyroby akcyzowe lub opakowania z tymi wyrobami oznacza nieprawidłowo lub nieodpowiednimi znakami akcyzy,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 67. § 1. Kto podrabia albo przerabia znak akcyzy albo upoważnienie do odbioru banderol,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Kto w celu popełnienia przestępstwa skarbowego określonego w § 1 uzyskuje lub przysposabia środki,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do roku, albo obu tym karom łącznie.

§ 3. Nie podlega karze za przestępstwo skarbowe określone w § 2 sprawca, który odstąpił od jego dokonania, w szczególności zniszczył uzyskane lub przysposobione środki lub zapobiegł skorzystaniu z nich w przyszłości.

§ 4. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 68. § 1. Kto nie dopełnia obowiązku oznaczania wyrobów akcyzowych lub opakowań z tymi wyrobami znakami akcyzy w razie:

1) pakowania, rozlewania lub rozważania wyrobów,

2) wystąpienia w obrocie wyrobów nieoznaczonych, oznaczonych nieprawidłowo lub nieodpowiednimi znakami akcyzy,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto, będąc posiadaczem wyrobów określonych w § 1 pkt 2, nie sporządza ich spisu i nie przedstawia w terminie do potwierdzenia właściwemu organowi.

Art. 69. § 1. Kto bez przeprowadzenia urzędowego sprawdzenia podejmuje czynności bezpośrednio związane z produkcją, importem lub obrotem wyrobami akcyzowymi lub opakowań z tymi wyrobami, a także z ich oznaczaniem znakami akcyzy,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. Producent, który podaje nieprawdziwe dane o rodzaju, ilości lub jakości wyprodukowanego wyrobu akcyzowego lub opakowań z tym wyrobem,

podlega karze grzywny do 360 stawek dziennych.

§ 3. Kto wbrew przepisom usuwa wyrób akcyzowy lub opakowania z tym wyrobem z miejsca produkcji, przerobu, zużycia, przechowywania lub podczas przewozu,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 4. Usiłowanie przestępstwa skarbowego określonego w § 2 lub 3 jest karalne.

Art. 70. § 1. Kto wbrew przepisom zbywa lub w inny sposób przekazuje znaki akcyzy osobie nieuprawnionej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do roku, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu użycia lub puszczenia w obieg nabywa lub w inny sposób przyjmuje znaki akcyzy od osoby nieuprawnionej lub usuwa je z wyrobu akcyzowego lub z opakowania z tym wyrobem w celu ponownego ich użycia lub puszczenia w obieg.

§ 3. Usiłowanie przestępstwa skarbowego określonego w § 1 lub 2 jest karalne.

§ 4. Karze określonej w § 1 podlega także ten, kto, nie będąc do tego uprawnionym, posiada lub przechowuje znaki akcyzy.

§ 5. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1, 2 i 4 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 71. Kto przez rażące naruszenie przepisów dotyczących przewozu lub przechowywania znaków akcyzy naraża je na bezpośrednie niebezpieczeństwo kradzieży, zniszczenia, uszkodzenia lub zgubienia, podlega karze grzywny do 480 stawek dziennych.

Art. 72. Kto wbrew obowiązкови nie rozlicza się w terminie z właściwym organem ze stanu zużycia znaków akcyzy, w szczególności nie zwraca znaków niewykorzystanych, uszkodzonych lub nieważnych, podlega karze grzywny do 360 stawek dziennych.

Art. 73. § 1. Kto, w użyciu wyrobu akcyzowego, zmienia cel, przeznaczenie lub nie zachowuje innego warunku, od którego ustawa uzależnia zwolnienie towaru w całości lub w części od obowiązku oznaczania znakami akcyzy, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. Jeżeli niepobrany podatek akcyzowy nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 74. § 1. Producent, importer lub inny podmiot, który wbrew obowiązкови nie prowadzi ewidencji znaków akcyzy, podlega karze grzywny do 180 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega producent lub importer, który wbrew obowiązкови nie prowadzi ewidencji rodzaju, ilości i wartości wyrobów lub opakowań z tymi wyrobami wydanych lub sprowadzonych bez oznaczenia znakami akcyzy.

§ 3. Kto ewidencje określone w § 1 lub 2 prowadzi nierzetelnie, podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 4. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1—3 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 5. Karze określonej w § 4 podlega także ten, kto ewidencje, o których mowa w § 1 lub 2, prowadzi wadliwie.

Art. 75. § 1. Producent, który nie dopełnia obowiązku sporządzenia raportu dziennego, zawierającego dzienną liczbę zużytych lub uszkodzonych znaków akcyzy, podlega karze grzywny do 180 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega importer, który nie dopełnia obowiązku uzyskania od producenta zagranicznego odpowiedniego rozliczenia z przekazanych mu znaków akcyzy.

Art. 76. § 1. Kto przez wprowadzenie w błąd uprawnionego organu naraża Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego na bezpodstawnny zwrot podatkowej należności publicznoprawnej, w szczególności podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, zwrot nadpłaty lub jej zaliczenie na poczet zaległości podatkowej lub bieżących albo przyszłych zobowiązań podatkowych,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Jeżeli kwota bezpodstawnie żądana jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota bezpodstawnie żądana nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 77. § 1. Płatnik lub inkasent, który pobranego podatku nie wpłaca w terminie na rachunek właściwego organu,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Jeżeli kwota niewpłaconego podatku jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota niewpłaconego podatku nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 4. Wobec sprawcy czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2, który przed wszczęciem postępowania w sprawie o przestępstwo skarbowe wpłacił w całości pobrany podatek na rachunek właściwego organu, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

§ 5. Wobec sprawcy czynu zabronionego określonego w § 3, który przed wszczęciem postępowania w sprawie o wykroczenie skarbowe wpłacił w całości pobrany podatek na rachunek właściwego organu, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

Art. 78. § 1. Płatnik, który nie pobiera podatku albo pobiera go w kwocie niższej od należnej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do roku, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Jeżeli kwota uszczuplonego podatku jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota uszczuplonego podatku nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 79. Płatnik lub inkasent, który nie wyznacza w wymaganym terminie osoby, do której obowiązków należy obliczanie i pobieranie podatków oraz terminowe wpłacanie organowi podatkowemu pobranych kwot, lub nie zgłasza właściwemu miejscowo organowi podatkowemu wymaganych danych tych osób, podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 80. § 1. Kto wbrew obowiązkowi nie składa w terminie właściwemu organowi wymaganej informacji podatkowej, podlega karze grzywny do 120 stawek dziennych.

§ 2. Płatnik, który wbrew obowiązkowi nie składa w terminie podatnikowi lub właściwemu organowi wymaganej informacji podatkowej, podlega karze grzywny do 180 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli informację określoną w § 1 lub 2 złożono nieprawdziwą, sprawca podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 4. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 — 3 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 81. § 1. Podatnik lub płatnik, który wbrew obowiązkowi:

- 1) nie dokonuje w terminie zgłoszenia identyfikacyjnego albo aktualizacji objętych nim danych,
- 2) dokonuje zgłoszenia więcej niż jeden raz,
- 3) nie podaje numeru identyfikacji podatkowej lub podaje numer nieprawdziwy, podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Tej samej karze podlega także ten podatnik, który wbrew obowiązkowi nie składa płatnikowi dostarczonego przez niego formularza zgłoszenia identyfikacyjnego.

Art. 82. § 1. Kto naraża finanse publiczne na uszczerpienie poprzez nienależną wypłatę, pobranie lub niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie dotacji lub subwencji, podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 2. Jeżeli wypłata lub pobranie nienależnej, nadmiernej lub wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji lub subwencji nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto popełnia nieumyślnie czyn zabroniony określony w § 1 lub 2.

Art. 83. Kto osobie uprawnionej do przeprowadzenia czynności sprawdzających, kontroli podatkowej lub skarbowej udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, w szczególności kto wbrew żądaniu tej osoby odmawia okazania księgi lub księgę taką niszczy, uszkadza, czyni bezużyteczną, ukrywa lub usuwa, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

Art. 84. § 1. Kto, nie dopełniając obowiązku nadzoru nad przestrzeganiem reguł obowiązujących w działalności danego przedsiębiorcy lub innej jednostki organizacyjnej, dopuszcza, chociażby nieumyślnie, do dokonania czynu zabronionego określonego w tym rozdziale, podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli czyn sprawcy wyczerpuje znamiona innego przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego albo jeżeli niedopełnienie obowiązku nadzoru należy do ich znamion.

Rozdział 7

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko obowiązkom celnym oraz zasadom obrotu z zagranicą towarami i usługami

Art. 85. § 1. Kto wyłudza pozwolenie, koncesję lub inny podobny dokument, dotyczący warunków obrotu z zagranicą towarami lub usługami, regulowany przez ustawę, o których mowa w art. 53 § 32 lub 33, przez podstępne wprowadzenie w błąd organu uprawnionego do wydania takich dokumentów, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do roku, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto używa dokumentu uzyskanego w sposób określony w § 1.

§ 3. Usiłowanie przestępstwa skarbowego określonego w § 1 lub 2 jest karalne.

§ 4. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 86. § 1. Kto, nie dopełniając ciężącego na nim obowiązku celnego, przywozi z zagranicy lub wywozi za granicę towar bez jego przedstawienia organowi celnemu lub zgłoszenia celnego, przez co naraża Skarb Państwa na uszczerpienie należności celnej, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega sprawca, jeżeli przemyt celny dotyczy towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa.

§ 3. Jeżeli kwota należności celnej narażonej na uszczerpienie lub wartość towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa, jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2 podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 4. Jeżeli kwota należności celnej narażonej na uszczerpienie lub wartość towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa, nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 5. Karze określonej w § 4 podlega także ten, kto popełnia nieumyślnie czyn zabroniony określony w § 1—4.

Art. 87. § 1. Kto przez wprowadzenie w błąd organu uprawnionego do kontroli celnej naraża Skarb Państwa na uszczuplenie należności celnej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega sprawca, jeżeli oszustwo celne dotyczy towaru lub usługi w obrocie z zagranicą, co do których istnieje reglamentacja pozataryfowa.

§ 3. Jeżeli kwota należności celnej narażonej na uszczuplenie lub wartość towaru lub usługi w obrocie z zagranicą, co do których istnieje reglamentacja pozataryfowa, jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 4. Jeżeli kwota należności celnej narażonej na uszczuplenie lub wartość towaru lub usługi w obrocie z zagranicą, co do których istnieje reglamentacja pozataryfowa, nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 88. § 1. Kto, będąc uprawnionym do korzystania z procedury odprawy czasowej towaru objętego tą procedurą na podstawie zgłoszenia dokonanego w formie ustnej, nie dokonuje jego powrotnego wywozu lub nie podejmuje czynności w celu nadania temu towarowi nowego przeznaczenia celnego, przez co naraża Skarb Państwa na uszczuplenie należności celnej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega sprawca, jeżeli czyn zabroniony dotyczy towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa.

§ 3. Jeżeli kwota należności celnej narażonej na uszczuplenie lub wartość towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa, nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 89. § 1. Kto w użyciu towaru zmienia cel, przeznaczenie lub nie zachowuje innego warunku, od którego ustawa uzależnia zwolnienie towaru w całości lub w części od należności celnej, w szczególności od cła, albo zastosowanie zerowej, obniżonej lub preferencyjnej stawki celnej,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega sprawca, jeżeli czyn zabroniony dotyczy towaru lub usługi w obrocie z zagranicą, które zwolniono od reglamentacji pozataryfowej.

§ 3. Jeżeli niepobrana należność celna lub wartość towaru lub usługi w obrocie z zagranicą, które zwolniono od reglamentacji pozataryfowej, nie przekracza

ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 90. § 1. Kto usuwa towar lub środek przewoźny spod dozoru celnego,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Kto bez zgody uprawnionego organu usuwa, niszczy lub uszkadza zamknięcie celne,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 91. § 1. Kto nabywa, przechowuje lub przewozi towar stanowiący przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 86 — 90 § 1, lub pomaga w jego zbyciu albo ten towar przyjmuje lub pomaga w jego ukryciu,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Kto nabywa, przechowuje lub przewozi towar, o którym na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że stanowi przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 86 — 90 § 1, lub pomaga w jego zbyciu albo ten towar przyjmuje lub pomaga w jego ukryciu,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota należności celnej lub wartość towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa, jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 4. Jeżeli kwota należności celnej lub wartość towaru w obrocie z zagranicą, co do którego istnieje reglamentacja pozataryfowa, nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 92. § 1. Kto przez wprowadzenie w błąd organu celnego naraża Skarb Państwa na bezpodstawny zwrot należności celnej lub umorzenie należności celnej należnej do zapłacenia,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Jeżeli kwota bezpodstawnie żądana lub umorzona jest małej wartości, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 3. Jeżeli kwota bezpodstawnie żądana lub umorzona nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 93. § 1. Kto rażąco narusza przepisy w zakresie warunków prowadzenia agencji celnej, w szczególności nierzetelnie lub wadliwie wykonuje czynności, do których została upoważniona agencja celna, podlega karze grzywny do 360 stawek dziennych.

§ 2. Kto rażąco narusza przepisy prawa celnego w zakresie warunków działalności wolnego obszaru celnego, składu wolnoctowego lub składu celnego, podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto rażąco narusza przepisy w zakresie warunków prowadzenia magazynu celnego.

Art. 94. § 1. Kto wbrew obowiązkowi nie udziela ustnych lub pisemnych wyjaśnień mających znaczenie dla kontroli celnej lub nie udostępnia wymaganych dokumentów dotyczących obrotu z zagranicą towarami lub usługami, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega ten, kto w inny sposób osobie uprawnionej do przeprowadzania czynności kontrolnych lub dozoru celnego udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, w szczególności kto odmawia wykonania czynności przygotowawczych do kontroli celnej lub nie dopełnia obowiązku niezwłocznego dostarczenia towaru do miejsca wskazanego przez organ celny.

Art. 95. § 1. Kto wbrew obowiązkowi nie przechowuje dokumentów mających znaczenie dla kontroli celnej, podlega karze grzywny do 180 stawek dziennych.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 96. § 1. Kto, nie dopełniając obowiązku nadzoru nad przestrzeganiem reguł obowiązujących w działalności danego przedsiębiorcy lub innej jednostki organizacyjnej, dopuszcza, chociażby nieumyślnie, do dokonania czynu zabronionego określonego w tym rozdziale,

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli czyn sprawcy wyczerpuje znamiona innego przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego albo jeżeli niedopełnienie obowiązku nadzoru należy do ich znamion.

Rozdział 8

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko obrotowi dewizowemu

Art. 97. § 1. Kto wytudza zezwolenie dewizowe przez podstępne wprowadzenie w błąd organu uprawnionego do udzielania takich zezwoleń, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do roku, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto używa dokumentu uzyskanego w sposób określony w § 1.

§ 3. Usiłowanie przestępstwa skarbowego określonego w § 1 lub 2 jest karalne.

§ 4. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 98. § 1. Kto bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom dokonuje obrotu kapitałowego, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. Jeżeli obrót kapitałowy, o którym mowa w § 1, dotyczy transferu wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, sprawca

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 3. Jeżeli wartość przedmiotu transferu, o którym mowa w § 2, jest mała, sprawca podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 4. Jeżeli wartość przedmiotu obrotu kapitałowego, o którym mowa w § 1 lub 2, nie przekracza ustawowego progu, sprawca

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 99. § 1. Rezydent, który bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom dokonuje rozporządzenia wierzytelnością od nierezydenta w sposób uniemożliwiający w terminie jej wymagalności niezwłoczny transfer z zagranicy zagranicznych lub krajowych środków płatniczych, będących przedmiotem świadczenia tej wierzytelności,

podlega karze grzywny do 480 stawek dziennych.

§ 2. Jeżeli wartość przedmiotu obrotu nie przekracza ustawowego progu, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 100. § 1. Rezydent, który bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom dysponuje wartościami dewizowymi lub krajowymi środkami płatniczymi posiadanymi za granicą w sposób niezapewniający ich niezwłocznego transferu z zagranicy,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega rezydent, będący osobą fizyczną, który bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom dysponuje wartościami dewizowymi uzyskanymi w czasie pobytu za granicą w sposób niezapewniający ich transferu z zagranicy w wymaganym terminie.

§ 3. Jeżeli kwota wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, o których mowa w § 1 lub 2, nie przekracza ustawowego progu, sprawca

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 101. § 1. Rezydent, który bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom dokonuje płatności lub ją przyjmuje lub dokonuje trans-

feru w obrocie dewizowym bez pośrednictwa uprawnionego banku,

podlega karze grzywny do 480 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega rezydent, który bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom dokonuje inwestycji portfelowych bez pośrednictwa uprawnionego podmiotu prowadzącego działalność maklerską.

§ 3. Jeżeli wartość przedmiotu obrotu, o którym mowa w § 1 lub 2, nie przekracza ustawowego progu, sprawca

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 102. § 1. Kto bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom wyraża zobowiązanie pieniężne w obrocie dewizowym z zagranicą w inny sposób niż w walucie polskiej lub w walucie wymiennej,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega ten, kto bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom w obrocie dewizowym z zagranicą dokonuje płatności w inny sposób niż w krajowych środkach płatniczych, w walucie wymiennej lub w dewizach płatnych w takiej walucie.

§ 3. Jeżeli wartość przedmiotu obrotu, o którym mowa w § 1 lub 2, nie przekracza ustawowego progu, sprawca

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 103. § 1. Rezydent, który bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom prowadzi działalność kantorową,

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Tej samej karze podlega rezydent, który bez wymaganego zezwolenia dewizowego albo wbrew jego warunkom sprzedaje rezydentowi lub kupuje od rezydenta wartości dewizowe.

Art. 104. § 1. Kto wbrew obowiązкови nie udziela ustnych lub pisemnych wyjaśnień lub nie udostępnia wymaganych dokumentów w sprawach objętych kontrolą dewizową,

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązкови nie zgłasza i na żądanie uprawnionego organu nie przedstawia do kontroli dewizowej wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, będących przedmiotem transferu.

§ 3. Tej samej karze podlega także ten, kto wbrew obowiązкови nie przechowuje wymaganych dokumentów, mających znaczenie dla kontroli dewizowej.

Art. 105. § 1. Kto, uczestnicząc w obrocie dewizowym z zagranicą, nie dopełnia obowiązku przekazania Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzenia bilansu płatniczego oraz bilan-

sów należności i zobowiązań zagranicznych państwa, podlega karze grzywny do 120 stawek dziennych.

§ 2. Tej samej karze podlega rezydent, który wbrew obowiązкови nie zgłasza Narodowemu Bankowi Polskiemu mienia posiadanego za granicą lub nabytego w obrocie dewizowym z zagranicą.

§ 3. Tej samej karze podlega nierezydent, który wbrew obowiązкови nie zgłasza Narodowemu Bankowi Polskiemu mienia posiadanego w kraju lub nabytego w obrocie dewizowym z zagranicą.

§ 4. Karze przewidzianej w § 1 podlega, kto wbrew obowiązкови nie zgłasza utraty mienia określonego w § 2 lub 3.

Art. 106. § 1. Kto, nie dopełniając obowiązku nadzoru nad przestrzeganiem reguł obowiązujących w działalności danego przedsiębiorcy lub innej jednostki organizacyjnej, dopuszcza, chociażby nieumyślnie, do dokonania czynu zabronionego określonego w tym rozdziale,

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli czyn sprawcy wyczerpuje znamiona innego przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego albo jeżeli niedopełnienie obowiązku nadzoru należy do ich znamion.

Rozdział 9

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier losowych i zakładów wzajemnych

Art. 107. § 1. Kto wbrew przepisom ustawy, regulaminu lub warunkom zezwolenia urządza lub prowadzi grę losową lub zakład wzajemny,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uczestniczy w zagranicznej grze losowej lub zagranicznym zakładzie wzajemnym.

§ 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z organizowania zbiorowego uczestnictwa w grze losowej lub zakładzie wzajemnym,

podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

§ 4. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2

podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Art. 108. § 1. Kto bez wymaganego zezwolenia albo wbrew jego warunkom urządza lub prowadzi loterię fantową, grę bingo fantowe, loterię promocyjną lub grę w automatach losowych,

podlega karze grzywny do 240 stawek dziennych.

§ 2. Jeżeli nadwyżka z loterii fantowej lub gry bingo fantowe była przeznaczona na cel społeczny, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 podlega karze grzywny do 120 stawek dziennych.

Art. 109. Kto uczestniczy w grze losowej lub zakładzie wzajemnym urządzonym lub prowadzonym bez wymaganego zezwolenia albo wbrew jego warunkom, podlega karze grzywny do 120 stawek dziennych.

Art. 110. Kto, nie będąc do tego uprawnionym, z chęci osiągnięcia korzyści majątkowej trudni się sprzedażą losów lub innych dowodów udziału w grze losowej lub zakładzie wzajemnym, podlega karze grzywny do 360 stawek dziennych albo karze ograniczenia wolności, albo obu tym karom łącznie.

Art. 111. § 1. Kto, nie dopełniając obowiązku nadzoru nad przestrzeganiem reguł obowiązujących w działalności danego przedsiębiorcy lub innej jednostki organizacyjnej, dopuszcza, chociażby nieumyślnie, do dokonania czynu zabronionego określonego w tym rozdziale, podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli czyn sprawcy wyczerpuje znamiona innego przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego albo jeżeli niedopełnienie obowiązku nadzoru należy do ich znamion.

Rozdział 10

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko prywatyzacji mienia Skarbu Państwa

Art. 112. § 1. Kto składa fałszywe oświadczenie w celu wyłudzenia od Skarbu Państwa powszechnego świadectwa udziałowego, nieodpłatnie zbywanych akcji spółek należących do Skarbu Państwa, bonu prywatyzacyjnego, świadectwa udziałowego funduszu przemysłowego lub innego świadczenia określonego w przepisach o prywatyzacji mienia Skarbu Państwa, do którego otrzymania nie jest uprawniony, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do roku, albo obu tym karom łącznie.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

TYTUŁ II

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH O PRZESTĘPSTWA SKARBOWE I WYKROCZENIA SKARBOWE

DZIAŁ I

Przepisy wstępne

Rozdział 11

Przepisy ogólne

Art. 113. § 1. W postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe stosuje się

odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, jeżeli przepisy niniejszego kodeksu nie stanowią inaczej.

§ 2. Nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących pokrzywdzonego oraz przepisów postępowania w sprawach o wykroczenia.

§ 3. W postępowaniu w sprawach o wykroczenia skarbowe nie stosuje się przepisów:

- 1) Kodeksu postępowania karnego dotyczących środków zapobiegawczych, poszukiwania oskarżonego i listu gończego,
- 2) art. 309, 310, 470, 472 § 1 i art. 590—607 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 114. § 1. Przepisy kodeksu mają ponadto na celu takie ukształtowanie postępowania w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, aby osiągnięte zostały cele tego postępowania w zakresie wyrównania uszczerbku finansowego Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, spowodowanego takim czynem zabronionym.

§ 2. Organ prowadzący postępowanie jest obowiązany także pouczyć sprawcę o przysługujących mu uprawnieniach w razie wyrównania uszczerbku finansowego Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 115. § 1. W sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe orzekają sądy powszechne albo sądy wojskowe.

§ 2. Sąd rejonowy orzeka w pierwszej instancji, z wyjątkiem spraw przekazanych ustawą do właściwości innego sądu.

§ 3. W sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych w pierwszej instancji orzeka:

- 1) wojskowy sąd garnizonowy,
- 2) wojskowy sąd okręgowy, gdy chodzi o przestępstwa skarbowe popełnione przez żołnierzy, o których mowa w art. 654 § 1 pkt 1 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 116. § 1. Orzecznictwu wojskowego sądu garnizonowego podlegają także sprawy o wykroczenia skarbowe popełnione przez osoby, o których mowa w art. 53 § 36, co nie wyklucza odpowiedzialności dyscyplinarnej. Właściwy dowódca zawiadamia niezwłocznie prokuratora wojskowego albo wojskowy sąd garnizonowy o wynikach postępowania dyscyplinarnego i zastosowanych karach dyscyplinarnych. Sprawy o wykroczenia skarbowe nie przestają podlegać orzecznictwu wojskowego sądu garnizonowego mimo zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej.

§ 2. Przepis § 1 nie wyłącza w stosunku do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej postępowania mandatowego na zasadach i w trybie określonym w niniej-

szym kodeksie, z tym że w razie odmowy przyjęcia mandatu karnego lub nieuiszczenia w terminie grzywny wymierzonej w drodze mandatu — właściwy do rozpoznania sprawy jest wojskowy sąd garnizonowy.

§ 3. O popełnieniu przez żołnierza w czynnej służbie wojskowej wykroczenia skarbowego zawiadamia się prokuratora wojskowego. Dotyczy to również wypadku przewidzianego w § 2, ale tylko w razie odmowy przyjęcia mandatu karnego lub nieuiszczenia w terminie grzywny wymierzonej w drodze mandatu.

§ 4. Wojskowy sąd garnizonowy może odmówić wszczęcia postępowania w sprawie o wykroczenie skarbowe, a wszczęte umorzyć i sprawę przekazać właściwemu dowódcy z wnioskiem o wymierzenie kary przewidzianej w wojskowych przepisach dyscyplinarnych, jeżeli uzna to za wystarczającą reakcję na wykroczenie skarbowe. Przed wniesieniem aktu oskarżenia uprawnienie to przysługuje prokuratorowi wojskowemu; zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje wojskowy sąd garnizonowy.

§ 5. Jeżeli przepisy § 1—4 nie stanowią inaczej, postępowanie w sprawach o wykroczenia skarbowe odbywa się według przepisów niniejszego kodeksu, mających zastosowanie w sprawach karnych podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, które stosuje się odpowiednio; w szczególności, w sprawach o wykroczenia skarbowe stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego o postępowaniu uproszczonym, z wyjątkiem art. 469—471 oraz 483.

Art. 117. § 1. Postępowania uproszczonego nie stosuje się także w razie popełnienia przestępstwa skarbowego w warunkach określonych w art. 37 § 1 lub art. 38 § 2.

§ 2. W sprawach o wykroczenia skarbowe stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego o postępowaniu nakazowym i uproszczonym.

§ 3. W wypadkach wskazanych w kodeksie i na zasadach w nim określonych upoważniony organ dochodzenia lub jego przedstawiciel może wymierzać za wykroczenia skarbowe karę grzywny w drodze mandatu karnego.

§ 4. Orzekanie następuje także w postępowaniu w stosunku do nieobecnych.

Art. 118. § 1. Organami dochodzenia w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe są:

- 1) urząd skarbowy,
- 2) inspektor kontroli skarbowej,
- 3) urząd celny,
- 4) funkcjonariusz Inspekcji Celnej,
- 5) Straż Graniczna,
- 6) Policja,
- 7) Żandarmeria Wojskowa.

§ 2. Organem dochodzenia w sprawach o przestępstwa skarbowe jest także Urząd Ochrony Państwa.

§ 3. Czynności procesowe organów, o których mowa w § 1 i 2, wykonują upoważnieni przedstawiciele tych organów.

Art. 119. § 1. Interwenient roszczący sobie prawo do przedmiotów podlegających przepadkowi może dochodzić swych roszczeń w postępowaniu w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe.

§ 2. W razie prawomocnego orzeczenia przepadku przedmiotów, co do których podmiot określony w § 1 nie zgłosił interwencji we właściwym czasie bez własnej winy, odpowiedzialność Skarbu Państwa ocenia się według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

§ 3. Roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wygasa, jeżeli powództwa nie wytoczono w terminie 3 miesięcy, licząc od dnia, w którym powód dowiedział się o prawomocnym orzeczeniu przepadku przedmiotów, nie później jednak niż przed upływem 2 lat od daty uprawomocnienia się tego orzeczenia.

Rozdział 12

Strony

Art. 120. § 1. W postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe stronami są: oskarżyciel publiczny, oskarżony, podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej oraz interwenient.

§ 2. W postępowaniu w sprawach o wykroczenia skarbowe stronami są: oskarżyciel publiczny, oskarżony oraz interwenient.

§ 3. Interwenientowi w toku całego postępowania przysługują uprawnienia w granicach interwencji.

Art. 121. § 1. Oprócz prokuratora, oskarżycielem publicznym przed sądem jest organ, który wnosi i popiera akt oskarżenia.

§ 2. Organy dochodzenia wskazane w art. 133 § 1 i art. 134 § 1 mają w sprawach o wykroczenia skarbowe uprawnienia do sporządzania i wnoszenia aktu oskarżenia oraz do popierania go przed sądem, a także do występowania w toku całego postępowania, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia.

§ 3. Oskarżycielem publicznym w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przed wojskowym sądem garnizonowym lub w sprawach o przestępstwa skarbowe przed wojskowym sądem okręgowym jest wyłącznie prokurator wojskowy.

Art. 122. § 1. W sprawach, w których finansowy organ dochodzenia prowadzi dochodzenie, a następnie wnosi i popiera akt oskarżenia przed sądem:

1) przez wyrażenie „prokurator” w art. 18 § 2, art. 19 § 1 zdanie pierwsze i § 2, art. 20 § 1, art. 23, 46, 71 § 2, art. 87 § 3, art. 93 § 4, art. 96 § 1, art. 100 § 2, art. 135, 158, 160 § 4, art. 192 § 2, art. 215, 218 § 1 zdanie pierwsze, art. 231 § 1, art. 281, 282 § 1 pkt 1, art. 288 § 1, art. 290 § 1, art. 298 § 1, art. 299 § 3, art. 308 § 1 i 3, art. 317 § 2, art. 323 § 1 i 3, art. 324, art. 327 § 1 i 3, art. 330 § 1 i 2, art. 331 § 1, art. 333 § 2, art. 336 § 1 i 3, art. 339 § 1 pkt 1 i 3, § 3 pkt 4 i § 5, art. 340 § 2, art. 341 § 2, art. 342 § 4, art. 345 § 1 i 2, art. 354, art. 359 pkt 1, art. 380, art. 387 § 2, art. 397 § 1, art. 446 § 2, art. 448, 450 § 1, art. 461 § 1, art. 505 § 1, art. 526 § 2, art. 545 § 2, art. 570, 571 § 2 oraz art. 618 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania karnego rozumie się także „finansowy organ dochodzenia”,

2) przez wyrażenie „prokurator” w art. 15 § 1, art. 48 § 1, art. 156 § 5, art. 179 § 3, art. 306 § 2, art. 325—326 § 1—3, art. 327 § 2 i 3 oraz art. 472 Kodeksu postępowania karnego rozumie się także „organ nadzrędy nad finansowym organem dochodzenia”,

3) przez wyrażenie „Prokurator Generalny” w art. 328 Kodeksu postępowania karnego rozumie się także „ministra właściwego do spraw finansów publicznych”, gdy potrzeba uchylenia prawomocnego postanowienia zachodzi w sprawie o wykroczenie skarbowe.

§ 2. Finansowy organ dochodzenia może wystąpić z wnioskiem do prokuratora o podjęcie czynności, o których mowa w art. 73 § 2 i 3, art. 180 § 1, art. 202 § 1, art. 203 § 2, art. 214 § 8, art. 218 § 1 zdanie drugie, art. 220 § 1, art. 237 § 1 i 2, art. 247 § 1, art. 250 § 2—4, art. 263 § 2, art. 270 § 1 oraz art. 293 § 1 Kodeksu postępowania karnego. Jeżeli w wypadku, o którym mowa w art. 250 § 2 i 3 Kodeksu postępowania karnego, sąd zastosował tymczasowe aresztowanie, prokurator z mocy prawa obejmuje dochodzenie nadzorem.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się w razie przejęcia sprawy przez prokuratora do swego prowadzenia.

Art. 123. § 1. Podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej i interwenient mogą ustanowić pełnomocnika. Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny.

§ 2. Za podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej i interwenienta, którzy nie są osobami fizycznymi, czynności procesowych może dokonać także organ uprawniony do działania w ich imieniu.

§ 3. W sprawach o wykroczenia skarbowe interwenient może mieć tylko jednego pełnomocnika.

Art. 124. § 1. Pociągnięcie podmiotu do odpowiedzialności posiłkowej następuje w formie postanowienia.

§ 2. Postanowienie, o którym mowa w § 1, wydaje w postępowaniu przygotowawczym organ prowadzący to postępowanie, a po wniesieniu aktu oskarżenia — sąd.

§ 3. Postanowienie zawiera wskazanie oskarżonego, zarzucanego mu przestępstwa skarbowego, kwalifikacji prawnej, podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej oraz podstaw pociągnięcia podmiotu do odpowiedzialności posiłkowej.

§ 4. Zmiana lub uzupełnienie postanowienia, o którym mowa w § 1, następuje w formie postanowienia. W razie braku podstaw do pociągnięcia podmiotu do odpowiedzialności posiłkowej zmiana ta może polegać także na uchyleniu wydanego poprzednio postanowienia.

Art. 125. § 1. Do podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej oraz jego pełnomocnika stosuje się odpowiednio dotyczące podejrzanego, oskarżonego i obrońcy przepisy: art. 72, 74 § 1, art. 75—79, 81, 84—86, 157 § 1 i 2, art. 174—176, 182, 185, 186, 300, 301, 315 § 1, art. 316, 321, 323 § 2, art. 334 § 2, art. 337, 353 § 2, art. 386, 389 i 390, 431 § 2 i 3, art. 434—435, 440, 443, 453 § 3, art. 454 § 1, art. 455, 480, 482 § 1, art. 524 § 3, art. 540 § 2 i 3, art. 542 § 2, art. 545 § 1, art. 547 § 3, art. 548, 624 § 1, art. 627, 630, 632—633 oraz 636 § 1 Kodeksu postępowania karnego.

§ 2. Od chwili wydania postanowienia, o którym mowa w art. 124 § 1, podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej może być w tym charakterze wezwany do udziału w czynnościach procesowych.

§ 3. Podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej nie może być przesłuchany w charakterze świadka.

Art. 126. § 1. Interwencja może być zgłoszona do chwili rozpoczęcia przewodu sądowego w pierwszej instancji.

§ 2. Jeżeli interwenient w zgłoszeniu nie podał miejsca swego zamieszkania, pobytu lub siedziby, lub podał co do tego nieprawdziwe dane, zgłoszenie uważa się za niebyłe.

Art. 127. § 1. Interwencję zgłasza się pisemnie albo ustnie do protokołu.

§ 2. Jeżeli na podstawie danych zebranych w toku postępowania zostanie ustalony podmiot spełniający warunki do zgłoszenia interwencji, należy go niezwłocznie zawiadomić o przysługującym uprawnieniu, chyba że nie można ustalić jego miejsca zamieszkania, pobytu lub siedziby.

§ 3. Jeżeli w toku postępowania zatrzymano przedmiot lub dokonano zajęcia albo zabezpieczenia, należy o tym niezwłocznie zawiadomić interwenienta.

§ 4. Odpis wniosku, o którym mowa w art. 323 § 3 Kodeksu postępowania karnego, doręcza się niezwłocznie interwenientowi.

Art. 128. § 1. Do interwenienta oraz jego pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy art. 232 § 3, art. 305 § 4, art. 315 § 1, art. 316 § 1, art. 318, 321, 323 § 2, art. 334 § 2, art. 343 § 2, art. 474 § 1, art. 475, 482 § 1

zdanie pierwsze, art. 549 oraz 550 § 2 Kodeksu postępowania karnego.

§ 2. Interwenient może być przesłuchany w charakterze świadka.

§ 3. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawie prawidłowo zawiadomionego o terminie interwenienta lub jego pełnomocnika nie jest przeszkodą do jej przeprowadzenia i wydania orzeczenia.

§ 4. Jeżeli przypadek przedmiotów orzeczono postanowieniem o warunkowym umorzeniu postępowania karnego, zażalenie przysługuje także interwenientowi.

§ 5. W razie nieuwzględnienia interwencji koszty wynikłe z jej zgłoszenia ponosi interwenient.

Rozdział 13

Zabezpieczenie majątkowe

Art. 129. W wypadkach niecierpiących zwłoki organ dochodzenia może żądać od podmiotów wymienionych w art. 218 § 1 Kodeksu postępowania karnego zatrzymania przesyłki, co do której istnieje podejrzenie, że zawiera przedmioty przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego. Zatrzymanie to trwa aż do czasu uzyskania zatwierdzenia przez prokuratora — nie dłużej jednak niż 7 dni.

Art. 130. Przedmiot, co do którego powstaje wątpliwość, komu należy go wydać, można złożyć do depozytu także we właściwym miejscowo finansowym organie dochodzenia.

Art. 131. § 1. W razie popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego zabezpieczyć można także ściągnięcie równowartości pieniężnej przedmiotów podlegających przypadkowi oraz uiszczenie należności publicznoprawnej uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do zabezpieczenia grożącego przypadkowi osiągniętych korzyści majątkowych.

§ 3. Wykonanie kary grzywny oraz ściągnięcie równowartości pieniężnej przedmiotów podlegających przypadkowi można zabezpieczyć także na mieniu podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej.

§ 4. Do zabezpieczenia grożącego przypadkowi osiągniętych korzyści majątkowych lub ściągnięcia równowartości pieniężnej przedmiotów podlegających przypadkowi stosuje się odpowiednio art. 292 § 2 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 132. Zabezpieczenie majątkowe, o którym mowa w art. 131, upada, jeżeli nie zostanie prawomocnie orzeczony przypadek osiągniętych korzyści majątkowych lub ściągnięcie równowartości pieniężnej przypadku przedmiotów. Zabezpieczenie należności publicznoprawnych uszczuplonych lub narażonych na

uszcuplenie upada, jeżeli w ciągu 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie nie zostanie wszczęta egzekucja dla ściągnięcia tych należności.

Rozdział 14

Właściwość organów dochodzenia

Art. 133. § 1. Dochodzenie prowadzą:

- 1) urząd celny — w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe określone w art. 85—96 § 1, art. 98 § 2—4, art. 104 § 2 oraz w sprawach ujawnionych z art. 104 § 1 i 3, a w sprawach ujawnionych w zakresie swego działania przez Inspekcję Celną — funkcjonariusz tej inspekcji,
- 2) urząd skarbowy — w sprawach o pozostałe przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, a w tych sprawach ujawnionych w zakresie swego działania przez urząd kontroli skarbowej — inspektor kontroli skarbowej.

§ 2. Organy, o których mowa w § 1, mogą wsząć dochodzenie w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe nie należące do ich właściwości; po zabezpieczeniu dowodów przekazują sprawę do dalszego prowadzenia właściwemu organowi.

Art. 134. § 1. Dochodzenie prowadzą także:

- 1) Straż Graniczna — w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe wymienione w art. 133 § 1 pkt 1, ujawnione w zakresie swego działania przez Straż Graniczną,
- 2) Policja — w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe ujawnione w zakresie swego działania przez Policję,
- 3) Urząd Ochrony Państwa — w sprawach o przestępstwa skarbowe ujawnione w zakresie swego działania przez ten urząd,
- 4) Żandarmeria Wojskowa — w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe popełnione przez osoby wymienione w art. 53 § 36.

§ 2. Organy określone w § 1 pkt 1—3 zawiadamiają niezwłocznie o prowadzeniu dochodzenia właściwe finansowe organy dochodzenia przez przesłanie odpisu postanowienia o jego wszczęciu, chyba że ograniczą swoje czynności do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego oraz przekazania sprawy do dalszego prowadzenia tym organom.

§ 3. Organ określony w § 1 pkt 4 o wszczęciu dochodzenia zawiadamia niezwłocznie właściwą prokuraturę wojskową.

§ 4. W razie zgłoszenia przez sprawcę czynu zabronionego wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, przekazanie sprawy właściwemu finansowemu organowi dochodzenia jest obowiązkowe.

§ 5. Przepisy § 1, 2 i 4 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy organ określony w § 1 pkt 1—3 jest właściwy do prowadzenia dochodzenia w sprawie o czyn zabroniony będący przestępstwem określonym w przepisach karnych innej ustawy, który wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego.

Art. 135. § 1. W wypadku gdy sprawcy zarzucono kilka przestępstw skarbowych albo wykroczeń skarbowych, względnie gdy zachodzi zbieg przepisów określony w art. 7 § 1, a sprawy należą do właściwości różnych organów dochodzenia, właściwy jest organ, który pierwszy wszczął postępowanie.

§ 2. Jeżeli sprawcy zarzucono przestępstwo skarbowe i wykroczenie skarbowe, a sprawy należą do właściwości różnych finansowych organów dochodzenia, właściwy jest organ, który wszczął postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe.

§ 3. Jeżeli sprawa o przestępstwo skarbowe i wykroczenie skarbowe należy do właściwości finansowych i niefinansowych organów dochodzenia, postępowanie prowadzi finansowy organ dochodzenia, chyba że dochodzenie prowadzi Żandarmeria Wojskowa.

§ 4. Spór o właściwość między finansowymi organami dochodzenia rozstrzyga minister właściwy do spraw finansów publicznych. Jeżeli spór wszczyna niefinansowy organ dochodzenia, rozstrzyga go prokurator.

§ 5. W czasie trwania sporu o właściwość każdy z organów dochodzenia dokonuje czynności niecierpiących zwłoki.

DZIAŁ II

Pociągnięcie do odpowiedzialności za zgodą sprawcy

Rozdział 15

Postępowanie mandatowe

Art. 136. § 1. Postępowanie mandatowe prowadzi finansowy organ dochodzenia, a niefinansowe organy dochodzenia, gdy przepis szczególny tak stanowi.

§ 2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i sposób wydawania funkcjonariuszom finansowych organów dochodzenia i niefinansowych organów dochodzenia upoważnienia do wymierzania kary grzywny w drodze mandatu karnego za wykroczenia skarbowe oraz szczegółowe zasady ich wymierzania i sposób uiszczenia.

Art. 137. § 1. W postępowaniu mandatowym, jeżeli kodeks nie stanowi inaczej, organ dochodzenia lub jego przedstawiciel upoważniony do wymierzania kary grzywny w drodze mandatu karnego może ją wymierzyć jedynie, gdy osoba sprawcy i okoliczności popełnienia wykroczenia skarbowego nie budzą wątpliwości, a nie zachodzi potrzeba orzeczenia kary surowszej od tej, która jest przewidziana w art. 48 § 2.

§ 2. Postępowania mandatowego nie stosuje się, jeżeli:

- 1) są podstawy do orzeczenia środka karnego wymienionego w art. 47 § 2 pkt 1,
- 2) przepis przewiduje obowiązek orzeczenia przypadku przedmiotów,
- 3) sprawca znajduje się pod wpływem alkoholu lub innego podobnie działającego środka,
- 4) zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności sprawcy,
- 5) zachodzi zbieg przepisów określony w art. 7 § 1, a ten sam czyn sprawcy wykroczenia skarbowego wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa skarbowego.

§ 3. Warunkiem wymierzenia kary grzywny w drodze mandatu karnego jest wyrażenie przez sprawcę wykroczenia skarbowego zgody na przyjęcie mandatu.

§ 4. Upoważniony organ dochodzenia lub jego przedstawiciel, wymierzając karę grzywny w drodze mandatu karnego, obowiązany jest określić wykroczenie skarbowe zarzucane sprawcy oraz pouczyć go o prawie odmowy przyjęcia mandatu i o skutkach prawnych takiej odmowy.

Art. 138. § 1. W postępowaniu mandatowym można wymierzyć karę grzywny w drodze mandatu karnego:

- 1) wydanego ukaranemu po uiszczeniu grzywny bezpośrednio organowi dochodzenia lub jego przedstawicielowi, który ją wymierzył,
- 2) kredytowanego, wydawanego za potwierdzeniem odbioru ukaranemu.

§ 2. Mandatem karnym, o którym mowa w § 1 pkt 1, może być wymierzona kara grzywny wobec osób czasowo tylko przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio do osób stale przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które czasowo opuszczają to terytorium.

§ 4. Mandat karny, o którym mowa w § 1 pkt 1, staje się prawomocny z chwilą uiszczenia kary grzywny organowi dochodzenia lub jego przedstawicielowi, który ją wymierzył, zaś mandat karny kredytowany — z chwilą pokwitowania jego odbioru przez ukaranego.

§ 5. Mandat karny kredytowany powinien zawierać pouczenie o obowiązku uiszczenia wymierzonej kary grzywny w terminie 7 dni od daty jego uprawomocnienia oraz o skutkach jej nieuiszczenia w tym terminie.

Art. 139. § 1. W razie odmowy przyjęcia mandatu karnego, organ dochodzenia wnosi akt oskarżenia do sądu. W akcie oskarżenia należy zaznaczyć, że sprawca odmówił przyjęcia mandatu karnego, i w miarę możliwości podać także przyczyny tej odmowy.

§ 2. W razie odmowy przyjęcia mandatu karnego, a zwłaszcza gdy sprawca wykroczenia skarbowego przebywa stale za granicą albo gdy nie można ustalić jego miejsca zamieszkania lub pobytu w kraju, organ dochodzenia lub jego przedstawiciel może dokonać tymczasowego zajęcia mienia ruchomego sprawcy, w szczególności przedmiotów zagrożonych przepadkiem.

Art. 140. § 1. Prawomocny mandat karny podlega niezwłocznie uchyleniu, jeżeli karę grzywny wymierzono za czyn niebędący wykroczeniem skarbowym. Uchylenie następuje na wniosek ukaranego złożony w terminie zawitym 7 dni od daty uprawomocnienia się mandatu lub z urzędu.

§ 2. Uprawnionym do uchylania prawomocnych mandatów karnych jest sąd, w którego okręgu mandat został nałożony. Sąd orzeka jednoosobowo na posiedzeniu. Przed podjęciem decyzji można zarządzić stosowne czynności w celu sprawdzenia podstaw do uchylenia mandatu karnego.

§ 3. Uchylając mandat karny nakazuje się podmiotowi, na rachunek którego pobrano grzywnę, zwrot uiszczonej kwoty, chyba że czyn zarzucany sprawcy wyczerpuje znamiona przestępstwa skarbowego; w takim wypadku uiszczoną kwotę zatrzymuje się do zakończenia postępowania jako zabezpieczenie groźących mu kar, środków karnych lub innych środków oraz kosztów postępowania.

Art. 141. Nadzór nad postępowaniem mandatowym sprawuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, a w sprawach, o których mowa w art. 134 § 1, odpowiednio — minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Minister Obrony Narodowej.

Rozdział 16

Zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności

Oddział 1

Przebieg negocjacji

Art. 142. § 1. W postępowaniu przed finansowym organem dochodzenia, zanim wniesiono akt oskarżenia, sprawca przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego może zgłosić wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności.

§ 2. Przed pierwszym przesłuchaniem finansowy organ dochodzenia obowiązany jest pouczyć sprawcę także o prawie złożenia takiego wniosku.

§ 3. Jeżeli sprawcą jest osoba w wieku po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, wniosek, o którym mowa w § 1, może w jego imieniu zgłosić przedstawiciel ustawowy.

§ 4. Wniosek sprawcy, o którym mowa w § 1, może być złożony na piśmie albo ustnie do protokołu. Do wniosku dołącza się dowody wykonania czynności wymienionych w art. 143 § 1—3.

Art. 143. § 1. Zgłaszając wniosek, o którym mowa w art. 142 § 1, sprawca obowiązany jest łącznie uiścić:

- 1) należność publicznoprawną, jeżeli czyn zabroniony polega na uszczupleniu lub narażeniu na uszczuplenie tej należności, chyba że do chwili zgłoszenia wniosku ta należność została w całości zapłacona,
- 2) tytułem kary grzywny kwotę odpowiadającą co najmniej jednej trzeciej najniższego miesięcznego wynagrodzenia, a za wykroczenie skarbowe — kwotę odpowiadającą co najmniej jednej dziesiątej tego wynagrodzenia,
- 3) zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania.

§ 2. Jeżeli za czyn zabroniony, o który toczy się postępowanie, przewidziane jest obowiązkowe orzeczenie przepadku przedmiotów, sprawca składając wniosek, o którym mowa w art. 142 § 1, jest obowiązany wyrazić zgodę na ich przepadek, a w razie niemożności złożenia tych przedmiotów — uiścić ich równowartość pieniężną.

§ 3. Jeżeli orzeczenie przepadku przedmiotów nie jest obowiązkowe, sprawca może ograniczyć wyrażenie zgody na przepadek, a w razie niemożności złożenia tych przedmiotów — uiścić równowartość pieniężną tylko niektórych przedmiotów zagrożonych przepadkiem albo złożyć wniosek o całkowite zaniechanie orzeczenia przepadku przedmiotów lub uiszczenia ich równowartości pieniężnej.

§ 4. Uiszczenie przez sprawcę równowartości pieniężnej przedmiotów zagrożonych przepadkiem nie dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 5. Przepisy art. 16 § 3 i art. 31 § 3 pkt 2 stosuje się odpowiednio.

§ 6. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania związanych ze zgłoszeniem wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w wysokości nie wyższej niż jedna dziesiąta najniższego miesięcznego wynagrodzenia, mając na uwadze w szczególności wydatki finansowego organu dochodzenia, poniesione przy jego rozpoznaniu.

Art. 144. § 1. Cofnięcie wniosku, o którym mowa w art. 142 § 1, nie jest możliwe przed upływem 1 miesiąca od jego złożenia, a także po doręczeniu postanowienia o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności.

§ 2. Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.

§ 3. W razie cofnięcia wniosku uiszczone przez sprawcę kwoty zatrzymuje się do zakończenia postępowania jako zabezpieczenie groźących mu kar, środków karnych lub innych środków oraz kosztów postępowania.

Art. 145. § 1. W razie wystąpienia przez sprawcę o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, finansowy organ dochodzenia może zamiast aktu oskarżenia wnieść niezwłocznie do sądu wniosek o udzielenie takiego zezwolenia.

§ 2. Wniosek finansowego organu dochodzenia powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko sprawcy oraz inne dane określające jego tożsamość,
- 2) dokładne określenie czynu zarzucanego sprawcy ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia, a zwłaszcza wysokości uszczupionej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej,
- 3) wskazanie przepisów kodeksu, pod które zarzucany czyn podpada,
- 4) dokładne określenie wykonanych przez sprawcę czynności, o których mowa w art. 143 § 1—3,
- 5) wskazanie sądu właściwego do udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności.

§ 3. Uzasadnienie wniosku może być ograniczone do wskazania dowodów świadczących o tym, że wina sprawcy i okoliczności popełnienia czynu zabronionego nie budzą wątpliwości, a nadto innych okoliczności świadczących o tym, że w danej sprawie można zezwolić na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, w szczególności ze względu na to, że jest to wystarczające dla zaspokojenia uzasadnionego interesu finansowego Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

§ 4. Z wnioskiem, o którym mowa w § 1, przesyła się sądowi akta postępowania wraz z załącznikami.

§ 5. O wniesieniu do sądu wniosku, o którym mowa w § 1, finansowy organ dochodzenia zawiadamia niezwłocznie sprawcę, jak również przedstawiciela ustawowego, o którym mowa w art. 142 § 3.

Art. 146. § 1. Wniesienie wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności finansowy organ dochodzenia uzależnia od uiszczenia w całości należności publicznoprawnej, jeżeli czyn zabroniony polega na uszczupieniu lub narażeniu na jej uszczuplenie, a do tej chwili należność ta nie została zapłacona.

§ 2. Wniesienie wniosku, o którym mowa w § 1, finansowy organ dochodzenia może uzależnić:

- 1) od uiszczenia tytułem kary grzywny dodatkowej kwoty, nieprzekraczającej jednak łącznie z kwotą już wpłaconą wysokości połowy sumy odpowiadającej górnej granicy ustawowego zagrożenia za dany czyn zabroniony,
- 2) od wyrażenia zgody na przepadek przedmiotów nieobjętych wnioskiem sprawcy, o którym mowa

w art. 142 § 1, a w razie niemożności ich złożenia — od uiszczenia równowartości pieniężnej tych przedmiotów, chyba że przypadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

§ 3. Czas, rodzaj i sposób wykonania czynności, o których mowa w § 1 lub 2, finansowy organ dochodzenia określa po wysłuchaniu sprawcy.

Art. 147. Na postanowienie odmawiające wniesienia wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności przysługuje zażalenie do organu nadrzędnego nad finansowym organem dochodzenia, o czym należy sprawcę pouczyć. W razie nieuwzględnienia zażalenia stosuje się odpowiednio art. 144 § 3.

Oddział 2

Zezwolenie

Art. 148. § 1. W kwestii udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności sąd wydaje niezwłocznie postanowienie.

§ 2. W sprawach o przestępstwa skarbowe prezes sądu może zarządzić rozpoznanie wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, w składzie jednego sędziego i dwóch ławników, jeżeli ze względu na okoliczności sprawy uzna to za stosowne.

§ 3. W posiedzeniu ma prawo wziąć udział sprawca i jego obrońca, a także przedstawiciel ustawowy, o którym mowa w art. 142 § 3. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo prawidłowo zawiadomionego o terminie sprawcy lub jego obrońcy, a także przedstawiciela ustawowego, o którym mowa w art. 142 § 3, nie jest przeszkodą do przeprowadzenia posiedzenia.

§ 4. Stawiennictwo na posiedzenie finansowego organu dochodzenia lub jego przedstawiciela, w szczególności tego, który wniósł wniosek, jest obowiązkowe, jeżeli prezes sądu lub sąd tak zarządzi.

§ 5. W razie oddalenia wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, sąd niezwłocznie zwraca sprawę finansowemu organowi dochodzenia. Przepis art. 144 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 149. § 1. W razie zaskarżenia postanowienia o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności ulega ono uchyleniu lub zmianie w postępowaniu odwoławczym tylko wtedy, gdy sąd:

- 1) orzekł tytułem kary grzywny kwotę wyższą niż uiszczona przez sprawcę,
- 2) orzekł przepadek przedmiotów lub uiszczenie ich równowartości pieniężnej w zakresie nieobjętym zgodą sprawcy.

§ 2. Sąd odwoławczy orzeka niezwłocznie w składzie jednoosobowym, chyba że sąd pierwszej instancji orzekał w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

DZIAŁ III

Postępowanie przygotowawcze

Art. 150. § 1. Określone w Kodeksie postępowania karnego obowiązki i uprawnienia Policji, z wyjątkiem art. 214 § 6 i art. 663, dotyczą także innych organów dochodzenia.

§ 2. W razie potrzeby inny niż Policja organ dochodzenia może zwrócić się do Policji z wnioskiem o udzielenie pomocy przy dokonaniu czynności procesowej.

§ 3. Czynność, o której mowa w art. 75 § 2 Kodeksu postępowania karnego, dokonywana jest przez Policję, Straż Graniczną, Urząd Ochrony Państwa lub Żandarmerię Wojskową, a gdy dochodzenie prowadzone jest przez finansowy organ dochodzenia — przez Policję na żądanie tego organu.

§ 4. Oprócz Policji, czynność, o której mowa w art. 244 § 1 Kodeksu postępowania karnego, może być dokonana także przez Straż Graniczną, Urząd Ochrony Państwa lub Żandarmerię Wojskową.

Art. 151. § 1. Można odmówić wszczęcia postępowania w sprawie o wykroczenie skarbowe, a wszczęte umorzyć także wtedy, gdy w sprawie o ten sam czyn zabroniony wyczerpujący zarazem znamiona wykroczenia skarbowego i przestępstwa, postępowanie karne w sprawie o przestępstwo zostało już prawomocnie zakończone orzeczeniem skazującym.

§ 2. Można odmówić wszczęcia postępowania, a wszczęte umorzyć, jeżeli o ten sam czyn zabroniony wyczerpujący zarazem znamiona wykroczenia skarbowego i przestępstwa toczy się postępowanie karne w sprawie o przestępstwo ścigane z urzędu.

Art. 152. W razie ustalenia, że czyn zabroniony, o który toczy się dochodzenie, jest wykroczeniem skarbowym, postępowanie można ograniczyć do przesłuchania podejrzanego oraz w razie potrzeby także do czynności w zakresie niezbędnym do wniesienia aktu oskarżenia.

Art. 153. § 1. Dochodzenie w sprawie o przestępstwo skarbowe powinno być zakończone w ciągu 3 miesięcy. W razie niezakończenia dochodzenia w tym terminie stosuje się odpowiednio art. 310 § 3 Kodeksu postępowania karnego.

§ 2. W razie niezakończenia dochodzenia w sprawie o wykroczenie skarbowe prowadzonego przez organ dochodzenia w ciągu 2 miesięcy, organ nadrzędny nad tym organem może przedłużyć dochodzenie na czas oznaczony.

Art. 154. Przepisu art. 305 § 3 zdanie drugie Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się, jeżeli w sprawie o wykroczenie skarbowe postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia albo jego umorzeniu wydał finansowy organ dochodzenia.

Art. 155. § 1. W razie istnienia podstaw do wniesienia aktu oskarżenia finansowy organ dochodzenia spo-

rzęda go i wnosi do właściwego sądu oraz popiera go przed tym sądem. O wniesieniu aktu oskarżenia w sprawie o przestępstwo skarbowe finansowy organ dochodzenia zawiadamia niezwłocznie prokuratora przez doręczenie odpisu tego aktu.

§ 2. W sprawie o przestępstwo skarbowe podlegające rozpoznaniu w postępowaniu zwyczajnym finansowy organ dochodzenia w ciągu 14 dni od zakończenia dochodzenia sporządza akt oskarżenia i przesyła go wraz z aktami prokuratorowi, przekazując jednocześnie dowody rzeczowe. Akt oskarżenia zatwierdza i wnosi do sądu prokurator. W akcie oskarżenia należy także wskazać finansowy organ dochodzenia, któremu przysługują uprawnienia oskarżyciela publicznego. Organ ten zawiadamia się niezwłocznie o wniesieniu aktu oskarżenia przez doręczenie jego odpisu.

§ 3. Akt oskarżenia zawierać może także wniosek o nałożenie odpowiedzialności posiłkowej.

Art. 156. § 1. Prokurator, a także finansowy organ dochodzenia może, za zgodą oskarżonego, dołączyć do aktu oskarżenia wnioski o skazanie oskarżonego za zarzucane mu przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, jeżeli okoliczności popełnienia czynu zabronionego nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy.

§ 2. Wniosek może dotyczyć:

- 1) w sprawie o przestępstwo skarbowe — wymierzenia oskarżonemu kary z zastosowaniem nadzwyczajnego jej złagodzenia, orzeczenia środka karnego wymienionego w art. 22 § 2 pkt 2, 3, 5 lub 6, odstąpienia od wymierzenia kary lub warunkowego zawieszenia wykonania kary; przepisu nie stosuje się do sprawcy przestępstwa skarbowego popełnionego w warunkach określonych w art. 37 § 1 lub w art. 38 § 2,
- 2) w sprawie o wykroczenie skarbowe — wymierzenia oskarżonemu kary grzywny nieprzekraczającej dziesięciokrotności najniższego miesięcznego wynagrodzenia albo orzeczenia środka karnego wymienionego w art. 47 § 2 pkt 2 lub 3 z odstąpieniem od wymierzenia kary grzywny lub z odstąpieniem także od wymierzenia tych środków karnych.

§ 3. Przepisy art. 335 § 2, art. 339 § 1 pkt 3 i art. 343 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio; jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej, sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od uiszczenia tej należności w całości w wyznaczonym terminie.

§ 4. Nie można uwzględnić wniosku o orzeczenie przepadku przedmiotów, jeżeli interwenient temu się sprzeciwi na piśmie lub ustnie do protokołu.

DZIAŁ IV

Postępowanie przed sądem

Rozdział 17

Postępowanie przed sądem pierwszej instancji

Art. 157. § 1. Udział w rozprawie finansowego organu dochodzenia lub jego przedstawiciela, w szczególności tego, który wniósł akt oskarżenia, jest obowiązkowy w postępowaniu uproszczonym. Udział prokuratora w rozprawie nie wyłącza obowiązku udziału finansowego organu dochodzenia lub jego przedstawiciela w charakterze oskarżyciela publicznego.

§ 2. W sprawach o przestępstwa skarbowe, w których akt oskarżenia wniósł prokurator, finansowy organ dochodzenia lub jego przedstawiciel może działać obok prokuratora w charakterze oskarżyciela publicznego.

Art. 158. § 1. Niestawiennictwo na rozprawę podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej, któremu prawidłowo doręczono wezwanie, nie stoi na przeszkodzie rozpoznaniu sprawy i wydaniu orzeczenia.

§ 2. Jeżeli jednak podmiot, o którym mowa w § 1, usprawiedliwi swoje niestawiennictwo i jednocześnie wniesie o odroczenie rozprawy, nie można jej przeprowadzić w czasie nieobecności tego podmiotu.

§ 3. W wypadku, o którym mowa w § 1, stosuje się odpowiednio art. 482 Kodeksu postępowania karnego w zakresie rozstrzygnięcia o nałożeniu odpowiedzialności posiłkowej.

Art. 159. W razie wyłączenia jawności rozprawy głównej także podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej oraz interwenient mogą żądać pozostawienia na sali rozpraw po nie więcej niż dwie osoby.

Art. 160. Po swobodnym wypowiedzeniu się osoby przesłuchiwanej na wezwanie przewodniczącego, stosownie do art. 171 § 1 Kodeksu postępowania karnego, mogą zadawać jej pytania w następującym porządku: oskarżyciel publiczny, interwenient, pełnomocnik interwenienta, biegły, podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej, pełnomocnik podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej, obrońca, oskarżony, członkowie składu orzekającego. Przepisy art. 370 § 2 — 4 Kodeksu postępowania karnego stosuje się.

Art. 161. § 1. Jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej, sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku oskarżonego, o którym mowa w art. 387 Kodeksu postępowania karnego, od uiszczenia tej należności w całości w wyznaczonym terminie; uiszczenie uszczuplonej należności publicznoprawnej jest obowiązkowe, jeżeli sprawca popełnił takie przestępstwo

skarbowe w warunkach określonych w art. 37 § 1 pkt 1 i 3 lub w art. 38 § 2.

§ 2. Jeżeli w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe zgłoszono interwencję, sąd nie może przychylić się do wniosku, o którym mowa w art. 387 Kodeksu postępowania karnego, dotyczącego orzeczenia przepadku przedmiotów, gdy interwenient temu się sprzeciwi na piśmie lub ustnie do protokołu.

Art. 162. § 1. Po zamknięciu przewodu sądowego przewodniczący udziela głosu stronom oraz ich przedstawicielom. Zabierają one głos w następującej kolejności: oskarżyciel publiczny, interwenient, podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej i oskarżony. Przedstawiciele procesowi stron zabierają głos przed stronami, które reprezentują.

§ 2. Jeżeli oskarżyciel publiczny, interwenient lub jego pełnomocnik ponownie zabierają głos, należy również udzielić głosu podmiotowi pociągniętemu do odpowiedzialności posiłkowej, jego pełnomocnikowi, obrońcy i oskarżonemu.

Art. 163. Orzeczenie kończące postępowanie powinno w miarę potrzeby zawierać również rozstrzygnięcie co do odpowiedzialności posiłkowej, roszczeń interwenienta, ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów, przedmiotów zajętych na zabezpieczenie jej równowartości lub należności publicznoprawnej uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie przez przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe.

Art. 164. Jeżeli skazany za wykroczenie skarbowe jest osobą przebywającą jedynie czasowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo nie ma na tym terytorium stałego miejsca zamieszkania lub stałego miejsca pobytu, sąd może orzec natychmiastową wykonalność orzeczenia skazującego na karę grzywny; jednocześnie sąd orzeka zastępczą karę pozbawienia wolności na wypadek nieuiszczenia orzeczonej kary grzywny w terminie 3 dni.

Rozdział 18

Postępowanie odwoławcze i nadzwyczajne środki zaskarżenia

Art. 165. Przepis art. 157 stosuje się odpowiednio również na rozprawie w sądzie odwoławczym, jeśli finansowy organ dochodzenia wniósł apelację, a także na posiedzeniu sądu w kwestii wznowienia postępowania, chyba że prezes sądu lub sąd zarządzi inaczej.

Art. 166. Podmiot odpowiedzialny posiłkowo może wnieść apelację z powodu nałożenia odpowiedzialności posiłkowej, natomiast z powodu skazania oskarżonego — tylko wtedy, gdy skazanie jest podstawą tej odpowiedzialności.

Art. 167. § 1. Zażalenie na postanowienie finansowego organu dochodzenia rozpoznaje organ nadzrę-

ny, a w wypadkach przewidzianych przez ustawę — prokurator sprawujący nadzór nad tym dochodzeniem albo sąd.

§ 2. Zażalenie na postanowienie Żandarmerii Wojskowej rozpoznaje właściwy prokurator wojskowy, a w wypadkach przewidzianych przez ustawę — sąd wojskowy.

Art. 168. § 1. Kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

§ 2. Kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego.

§ 3. Ograniczenia przewidziane w § 1 i 2 nie dotyczą kasacji:

- 1) wniesionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439 Kodeksu postępowania karnego oraz
- 2) w wypadku określonym w art. 521 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 169. Podmiot odpowiedzialny posiłkowo lub interwenient może wnieść kasację przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym.

Art. 170. Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznawia się w zakresie rozstrzygnięcia o nałożeniu odpowiedzialności posiłkowej także wtedy, gdy po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nieznanne przedtem sądowi, wskazujące na to, że niestuszenie nałożono tę odpowiedzialność.

DZIAŁ V

Postępowanie nakazowe

Art. 171. § 1. Orzeczenie nakazu karnego jest niedopuszczalne także wtedy, jeżeli:

- 1) stosuje się przepisy o odpowiedzialności posiłkowej,
- 2) zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi, chyba że zostanie ona wycofana przez interwenienta do czasu wniesienia aktu oskarżenia do sądu.

§ 2. W posiedzeniu dotyczącym orzeczenia nakazu karnego udział finansowego organu dochodzenia lub jego przedstawiciela, w szczególności tego, który wniósł akt oskarżenia, jest obowiązkowy, jeżeli prezes sądu lub sąd tak zarządzi.

§ 3. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo prawidłowo zawiadomionych o terminie stron i ich przedstawicieli procesowych nie tamuje toku posiedzenia, chyba że stawiennictwo było obowiązkowe.

Art. 172. § 1. Nakazem karnym można orzec za przestępstwo skarbowe karę grzywny przewidzianą

w art. 23 § 2 albo karę ograniczenia wolności, a za wykroczenie skarbowe — karę grzywny przewidzianą w art. 48 § 3.

§ 2. Obok kary określonej w § 1 można, w wypadkach przewidzianych w kodeksie, orzec przepadek przedmiotów oraz ściągnięcie równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów.

§ 3. Sąd może poprzestać na orzeczeniu środków karnych, o których mowa w § 2, jeżeli zachodzą warunki orzeczenia tylko tych środków.

DZIAŁ VI

Postępowanie w stosunku do nieobecnych

Rozdział 19

Przesłanki

Art. 173. § 1. Przeciwko sprawcy przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego przebywającemu stale za granicą albo gdy nie można ustalić jego miejsca zamieszkania lub pobytu w kraju, postępowanie toczy się może podczas jego nieobecności.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli:

- 1) wina sprawcy lub okoliczności popełnienia czynu zabronionego budzą wątpliwości,
- 2) oskarżony ukrył się po wniesieniu do sądu aktu oskarżenia, a także wówczas, gdy w toku postępowania przed sądem ustalono jego miejsce zamieszkania lub pobytu w kraju.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej.

Rozdział 20

Przebieg postępowania

Art. 174. Postępowanie toczy się na zasadach ogólnych, przy czym nie stosuje się przepisów, których nie można wykonać z powodu nieobecności oskarżonego albo podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej.

Art. 175. § 1. O zastosowaniu postępowania w stosunku do nieobecnych organ prowadzący postępowanie wydaje postanowienie. W postępowaniu przygotowawczym w sprawach o przestępstwa skarbowe postanowienie to wymaga zatwierdzenia przez prokuratora.

§ 2. W postępowaniu w stosunku do nieobecnych nie stosuje się art. 313 § 1 Kodeksu postępowania karnego w części dotyczącej ogłoszenia postanowienia oraz przesłuchania podejrzanego.

Art. 176. § 1. Prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyznacza nieobecnemu oskarżonemu obrońcę z urzędu. Udział obrońcy jest obowiązkowy także w postępowaniu odwoławczym.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej, gdy nie ma on pełnomocnika. Wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego dla nieobecnego podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa.

Art. 177. W razie osobistego zgłoszenia się skazanego do rozporządzenia sądu lub ujęcia skazanego doręcza mu się odpis prawomocnego wyroku. Na wniosek skazanego złożony na piśmie w zawitym terminie 14 dni od daty doręczenia sądu, którego wyrok się uprawomocnił, wyznacza niezwłocznie rozprawę, a wydany w tej instancji wyrok traci moc z chwilą stawienia się skazanego na rozprawie.

TYTUŁ III

POSTĘPOWANIE WYKONAWCZE W SPRAWACH O PRZESTĘPSTWA SKARBOWE I WYKROCZENIA SKARBOWE

DZIAŁ I

Część ogólna

Rozdział 21

Zakres obowiązywania

Art. 178. § 1. Do wykonywania orzeczeń w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu karnego wykonawczego, jeżeli przepisy niniejszego kodeksu nie stanowią inaczej.

§ 2. W postępowaniu wykonawczym w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przez wyrażenie „prokurator” użyte w przepisach Kodeksu karnego wykonawczego rozumie się także „finansowy organ dochodzenia”.

Rozdział 22

Postępowanie

Art. 179. § 1. Organem postępowania wykonawczego w zakresie wykonywania orzeczeń w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe jest także urząd celny lub organ Inspekcji Celnej. Do decyzji tych organów stosuje się odpowiednio art. 7 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 2. Organem wykonującym zabezpieczenie majątkowe jest urząd skarbowy, chyba że kodeks stanowi inaczej.

§ 3. Zabezpieczenia majątkowego na towarach, wartościach dewizowych lub krajowych środkach płatniczych podlegających kontroli celnej lub kontroli dewizowej wykonywanej przez urząd celny lub organ Inspekcji Celnej lub będących w dyspozycji urzędu celnego lub organu Inspekcji Celnej dokonują te organy.

§ 4. Jeżeli zabezpieczenia majątkowego dokonał uprzednio urząd celny lub organ Inspekcji Celnej, sąd kieruje orzeczenie do tych organów w celu wykonania

w tej części; przepisu nie stosuje się w razie jednoczesnego orzeczenia przepadku osiągniętych korzyści majątkowych.

§ 5. W razie orzeczenia przepadku osiągniętych korzyści majątkowych, organ egzekucyjny określony w art. 25 Kodeksu karnego wykonawczego prowadzi również egzekucję orzeczonej równocześnie kary grzywny lub ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów, jeżeli dokonał uprzednio ich zabezpieczenia.

Art. 180. § 1. Do egzekucji ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego lub innych należności, których ściągnięcie orzeczono w postępowaniu przewidzianym w kodeksie, stosuje się odpowiednio art. 25 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 2. Do zabezpieczenia należności publicznoprawnej uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie, ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego stosuje się odpowiednio art. 25 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 3. Interwenient roszący sobie prawo do przedmiotów objętych zabezpieczeniem lub egzekucją przepadku przedmiotów może dochodzić swych roszczeń tylko w trybie określonym w art. 119.

Art. 181. § 1. W wypadkach określonych w art. 8 § 1 w razie niejednoczesnego skazania przez sądy na kary, środki karne lub inne środki, sąd, który ostatni wydał orzeczenie w pierwszej instancji, na wniosek skazanego rozstrzyga postanowieniem, która kara, jako najsurowsza, podlega wykonaniu. Wniosek o rozstrzygnięcie tej kwestii może złożyć również organ dochodzenia. Na postanowienie służy zażalenie organowi dochodzenia i skazanemu.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie niejednoczesnego skazania przez organy orzekające na karę grzywny za wykroczenie skarbowe i na karę grzywny za wykroczenie.

§ 3. W wypadku określonym w art. 8 § 2 stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego dotyczące wyroku łącznego.

§ 4. W razie uprzedniego wykonania kary łagodniejszej lub środka karnego w całości lub w części zalicza się je na poczet kary najsurowszej podlegającej wykonaniu, uwzględniając różnice zachodzące między tymi karami lub środkami karnymi.

DZIAŁ II

Część szczególna

Rozdział 23

Wykonywanie kar

Art. 182. Jeżeli kara grzywny wymierzona za przestępstwo skarbowe została uiszczona lub ściana

w drodze egzekucji tylko w części i zostanie stwierdzone, że spowodowane to jest tym, że okoliczności wymagane dla ustalenia stawki dziennej uległy istotnej zmianie, sąd dla nieuiszczonej jeszcze w części kary grzywny określa na nowo wysokość stawki dziennej, kierując się wskazaniem określonymi w art. 23 § 3, chyba że skazany wykaże, iż nastąpiło to z przyczyn od niego niezależnych.

Art. 183. Odroczenie uiszczenia wymierzonej kary grzywny lub rozłożenia jej na raty sąd może uzależnić od zabezpieczenia jej na majątku skazanego za przestępstwo skarbowe lub podmiotu odpowiedzialnego posiłkowo.

Art. 184. § 1. Podmiot odpowiedzialny posiłkowo uiszcza wymierzoną karę grzywny, jeżeli skazany nie zapłaci jej w terminie i zostanie stwierdzone, że nie można jej ściągnąć w drodze egzekucji.

§ 2. Jeżeli wymierzona kara grzywny została uiszczona lub ściągnięta od skazanego w drodze egzekucji tylko w części, odpowiedzialność posiłkową zmniejsza się w sposób odpowiadający stosunkowi kwoty zapłaconej do wysokości orzeczonej kary.

§ 3. Jeżeli wymierzona kara grzywny została uiszczona lub ściągnięta od podmiotu odpowiedzialnego posiłkowo tylko w części, sąd może zamienić tę karę, po uprzednim wyrażeniu zgody przez skazanego, na pracę społecznie użyteczną, a jeżeli skazany nie podejmie tej pracy, sąd orzeka wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności.

§ 4. W stosunku do podmiotu odpowiedzialnego posiłkowo nie stosuje się wykonania pracy społecznie użytecznej ani zastępczej kary pozbawienia wolności.

§ 5. Postępowania wykonawczego nie umarza się w razie śmierci sprawcy skazanego za przestępstwo skarbowe po uprawomocnieniu się orzeczenia o nałożeniu odpowiedzialności posiłkowej.

Art. 185. § 1. Jeżeli ukarany za wykroczenie skarbowe nie uiszcza grzywny w terminie, a nie można jej ściągnąć w drodze egzekucji, sąd po uprzednim wyrażeniu zgody przez ukaranego może zamienić karę grzywny na pracę społecznie użyteczną, określając jej rodzaj i czas trwania. Praca społecznie użyteczna trwa najkrócej 7 dni, najdłużej — 2 miesiące; określa się ją w dniach i miesiącach.

§ 2. Praca społecznie użyteczna polega na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, wskazanej przez sąd, w odpowiednim zakładzie pracy, placówce służby zdrowia, opieki społecznej, organizacji lub instytucji niosącej pomoc charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej, w wymiarze od 5 do 10 godzin w stosunku tygodniowym.

Art. 186. § 1. Jeżeli ukarany za wykroczenie skarbowe, mimo możliwości, nie uiszcza grzywny w terminie ani też nie podejmie zastępczej formy jej wykonania określonej w art. 185 i zostanie stwierdzone, że nie można jej ściągnąć w drodze egzekucji, sąd orzeka wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności.

§ 2. Zastępczą karę pozbawienia wolności można orzec w razie nieściągalności grzywny wymierzonej w kwocie przekraczającej jedną dwudziestą górnej granicy ustawowego jej zagrożenia. Dzień pozbawienia wolności równoważny jest karze grzywny wynoszącej od jednej pięćsetnej do jednej pięćdziesiątej górnej granicy ustawowego zagrożenia karą grzywny.

§ 3. Wymiar zastępczej kary pozbawienia wolności nie może przekroczyć 30 dni; wymierza się ją w dniach.

§ 4. Nie można wymierzyć zastępczej kary pozbawienia wolności, jeżeli właściwości lub warunki osobiste ukaranego uniemożliwiają jej odbycie.

§ 5. Sąd może warunkowo zawiesić wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności. W takim wypadku stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu wykroczeń dotyczące warunkowego zawieszenia wykonania kary.

Art. 187. § 1. Kary grzywny wymierzone w sprawach o wykroczenia skarbowe, niezależnie od trybu, w jakim je wymierzono, przypadają Skarbowi Państwa.

§ 2. Wykonanie prawomocnych mandatów karnych, o których mowa w art. 138 § 1 pkt 2, następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 1991 r. Nr 36, poz. 161, z 1992 r. Nr 20, poz. 78, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, z 1995 r. Nr 85, poz. 426, z 1996 r. Nr 43, poz. 189 i Nr 146, poz. 680, z 1997 r. Nr 137, poz. 926, Nr 141, poz. 943 i 944 oraz z 1998 r. Nr 162, poz. 1126).

Art. 188. W razie skazania sprawcy na karę ograniczenia wolności za przestępstwo skarbowe, w związku z którym nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej, uchylaniem się skazanego od odbywania kary ograniczenia wolności jest również nieuiszczenie tej należności w wyznaczonym terminie.

Rozdział 24

Wykonywanie środków karnych

Art. 189. Do wykonania orzeczenia w części dotyczącej ściągnięcia równowartości pieniężnej przypadku przedmiotów stosuje się odpowiednio art. 27, 45 oraz 49—51 Kodeksu karnego wykonawczego.

Art. 190. Sąd nie może w okresie próby ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązku uiszczenia należności publicznoprawnej, o którym mowa w art. 41 § 2 lub 4, albo od jego wykonania zwolnić.

Art. 191. Po upływie połowy okresu, na który orzeczono środki karne wymienione w art. 22 § 2 pkt 5 i 7, nie wcześniej jednak niż po roku, sąd może uznać je za wykonane, jeżeli skazany przestrzegał porządku prawnego.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*